

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA
V PLZNI**

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Diplomová práce

Islámské právo trestní

Adam Said

Plzeň 2012

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra teorie práva

Právo a právní věda

Obor Právo

Diplomová práce

Islámské právo trestní

Vypracoval: Adam Said

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Lenka Bezoušková LL.M.

Plzeň 2012

Prohlášení

„Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „Islámské právo trestní“ jsem vypracoval samostatně, a že jsem uvedl veškeré prameny, literaturu a podkladové materiály, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, březen, 2012

.....

podpis

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval JUDr. Lence Bezouškové LL.M. za ochotu vést individuální téma a za cenné rady a připomínky.

Děkuji také předsedovi islámské nadace v Brně Muneeb Alrawi za poskytnuté materiály arabské literatury.

Děkuji Emiru Omiči imámu pražskému který mi poskytl důležité informace a originální překlad z arabského jazyka.

OBSAH

Předmluva	7
Úvod	8
1. VÝZNAM ISLÁMU	14
1.1 Význam slova islám	14
1.2 Hlavní pilíře islámu	14
1.3 Rozšíření islámu	17
1.4 Svatý korán	19
1.5 Intence islámského náboženství	22
2. PRAMENY ISLÁMSÉHO PRÁVA	24
2.1 Vývoj Islámského práva v muslimských zemích	24
2.2 Prameny islámského práva	25
2.3 Pluralita islámského práva	27
2.4 Pojem svoboda	29
3. TRESTNÉ ČINY	31
3.1 Úvod v islámské právo trestní	31
3.2 Vývoj Fiqhu	31
3.3 Šaríja	32
3.4 Trestný čin	32
3.5 Druhy práva vztahujících se k trestu	33
3.6 Účel trestání v islámu	34
3.7 Podmínky trestné zodpovědnosti	35
3.8 Svědectví	35
3.9 Nezákonný nátlak	36
3.10 Sebeobrana	37
3.11 Lítost	37
3.12 Trestný čin spolupachatelství	37

3.13 Soulad a nesoulad s mezinárodním právem – principy obsažené v islámském trestním právu	39
3.14 Podmínky pro provádění trestů	40
3.15 Předepsané tresty	41
4. DRUHY TRESTŮ V ISLÁMSKÉM PRÁVU	42
4.1 Rozdělení trestných činů	42
4.2 Otázka tělesných trestů	44
4.3 Trestní řízení a soukromoprávní prvky	46
4.4 Vyhnutí se trestu – Hadúd	47
4.5 Kritika islámského práva trestního ve světě	47
4.6 Základní principy trestního práva a práva obviněných	48
4.7 Retroaktivita v islámském právu	49
4.8 Soudce v islámském právu (qádí)	49
4.9 Tresty odnětí svobody	49
5. VÝKON TRESTŮ	51
5.1 AL-sejaf (kat)	51
5.2 Výkon a postup donucovacích orgánů	52
5.3 Státní moc	52
5.4 Pojem slova hřích	53
5.5 Teorie versus realita dnešních dnů	55
Závěr	58
Cizojazyčné resumé	60
Seznam použité literatury	62

Předmluva

Tuto práci jsem si vybral nejen proto, že mám k islámu blíž než ostatní lidé, ale i proto, že v České republice ani Slovenské republice nejsou do takové hloubky a míry řešeny věci, které se týkají islámu a islámského práva trestního tak, jako v této diplomové práci.

Chtěl bych zmínit fakt, že je velice obtížné psát o něčem, k čemu takřka nejsou žádné české nebo slovenské zdroje, které se touto otázkou zabývají. Aby tato práce mohla vůbec vzniknout, velké množství informací jsem pečlivě vyhledával v anglických a arabských textech. Proto berte prosím v potaz, že do mé diplomové práce bylo vloženo mnoho úsilí a času nejen mého, ale i osob, se kterými jsem práci konzultoval.

Islám je v posledních letech nejrychleji se šířícím náboženstvím na světě. Poslední zveřejněná čísla hovoří o zhruba 1,6 miliardy muslimech, což z něj dělá po křesťanství druhé největší náboženství na světě. Islám je v Evropě a v České republice často spojován s mnoha projevy, které velmi většinou nemají s jeho duchem a jeho principy nic společného. Někdy jej posuzujeme podle režimů v zemích s převahou muslimského obyvatelstva, podle místních tradic a zvyklostí, často se velmi lišících v různých oblastech muslimského světa, či podle chování některých muslimů.

Úvod

Islámské náboženství vzniká začátkem sedmého století našeho letopočtu, kdy Muhamed, posel islámu, v tehdejší polyteistickém prostředí vyzýval k uctívání jediného Boha, který nemá společníka. Prohlašoval, že nepřináší víru novou, ale že jest posledním prorokem stejného poselství, které hlásali Ježíš, Mojžíš, Abraham a jiní poslové a proroci posláni od Boha.

Zakladatel islámu, prorok Muhammad, zemřel roku 632. Nikdy se však nezmínil o tom, kdo by měl vést muslimskou obec (umma) po jeho smrti, proto byli jeho následovníci náhle postaveni před problém Muhammadova nástupnictví. Bylo patrné, že to byla především Muhammadova osobnost, která držela ummu pohromadě. Ten, kdo by se stal Muhammadovým nástupcem (chalífou, následovníkem), by získal moc a výsadní postavení mezi všemi muslimy. Už v této době vystoupili stoupenci Alího ibn Abí Táliba, kteří požadovali zachování pokrevní příbuznosti s Prorokem. Alí byl Muhammadův bratranec a manžel Muhammadovy dcery Fátimy a podle islámské tradice byl po Chadídže vůbec druhým člověkem, který přijal islám. Alí byl později zvolen vůdcem rodu Banú Hášim, a to zejména díky jeho blízkému kontaktu s Muhammadem, manželství s Prorokovou dcerou a díky jeho rané konverzi k islámu. Alího stoupenci též tvrdili, že Muhammad během své poslední cesty do Mekky určil Alího jako svého nástupce.

Nárok na vedení obce si však dělali i další muslimové, především pak Abú Bakr, Muhammadův tchán, otec jeho ženy Á'íši. Ve prospěch Abú Bakra hrála skutečnost, že mu Muhammad svěřoval vedení modliteb v době své nemoci a vedení muslimů při výroční pouti v roce 631. Spory o nástupnictví Muhammada vedly k rozdělení islámu na dvě základní větve.¹

¹ Štířský islám [online]. Wikipedie [cit. 21. březen 2012]. Dostupné na [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0%C3%ADt%C3%A9](http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0%C3%ADt%C3%A9).

Ší'itský islám

Těž ší'a neboli (Strana Alího či Přívrženci Alího), je jedním ze dvou hlavních proudů islámu. Stoupenci ší'iy se označují jako ší'ité. V rámci islámského světa tvoří menšinu, majoritní skupiny ší'itů se nacházejí v Íránu, Ázerbajdžánu, Bahrajnu a Iráku.

Za ší'ity jsou považováni ti muslimové, kteří za legitimní vůdce islámské obce považují jen potomky Muhammadovy rodiny v linii počínající jeho bratrancem a zetěm Alím ibn Abú Tálíbem. Ší'ité po Muhammadově smrti roku 632 neuznali za právoplatného chalífu Abú Bakra ani jeho následníky Umara a Uthmána. Teprve Alí, který se stal čtvrtým voleným chalífou, je podle ší'itů pravý vůdce muslimů, imám, a po něm další z jeho rodu.

V průběhu let se ší'a rozdělila do mnoha větví, největší co do počtu stoupců je isná ašaríja. Méně početnými ší'itskými skupinami jsou zejména ismá'ilíja (z níž se vznikli např. asasíni nebo alawité) a zajdíja.²

Sunnitský islám

Sunnité jsou muslimové, kteří po Mohamedově smrti uznali za nástupce Abú Bakra a oddělili se tak od ší'itů, kteří za nástupce považovali člena jeho rodiny – zetě Alího. Ší'ité a sunnité tvoří dvě základní větve islámu.

Sunnité tvoří asi 90 % všech muslimů. Většinu mají ve všech muslimských státech s výjimkou Íránu, Ázerbajdžánu, Ománu a Bahrajnu. Většina muslimských přistěhovalců v evropských zemích patří rovněž k této větvi. Označení sunnité je odvozeno od arabského slova sunna (zvyk, cesta) používaného pro způsob Mohamedova života. Sunna je označována za tzv. živý Korán a hraje velkou roli pro islámské právo a etiku. Sunna je částečně uznávána i druhou hlavní islámskou větví – ší'ity. Ti však mají vlastní sbírky hadísů (výroky a činy Mohameda) a zahrnují do nich i jednání celé jeho rodiny a nástupců.

Rozdělení muslimů na sunnity a ší'ity nebylo okamžité. Za sunnity se označují ti muslimové, kteří již od roku 632 (rok 10 podle islámského kalendáře)

² Ší'itský islám [online]. Wikipedie [cit. 21. březen 2012]. Dostupné na [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0%C3%ADt%C3%A9](http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0%C3%ADt%C3%A9).

po smrti Mohameda uznali za jeho nástupce Abú Bakra. Jejich protipólem se stali šíité, kteří tvrdili, že titul chalífy by měl dědičně připadnout Mohamedově rodině, konkrétně jeho zeti Alímu. Alí sám proti volbě Abú Bakra protestoval, ale nepodnikal žádné kroky k uchopení moci. Nakonec se chalífou roku 656 skutečně stal, ale již 661 byl zavražděn chárídžovským povstalcem. K moci se dostala dědičná dynastie Umajjovců a islámské schizma bylo dovršeno.³

Chárídža (islámská sekta)

Chárídža je název islámské sekty. Vznikla v roce 657 v době mocenského zápasu mezi Alím, Muhammadovým bratrancem a zetěm, a Mu'áwijou, bratrancem třetího Chalífy Uthmána. Vojska obou mužů se střetla nedaleko Siffínu. Když začal mít Alí převahu, vyzval ho Mu'áwija k dohodě na základě rozsudku podle koránu, na což Alí přistoupil. Několik tisíc rozčarovaných příslušníků Alího armády vzápětí opustilo tábor, jelikož byli přesvědčeni, že v tomto případě patří rozsudek jedině Bohu. Tato skupina se uchýlila do Harúry, kde prohlásili Alího konání za nepřístupné a v roce 661 jeden z příslušníků Chárídžy Abd ar-Rahmán Ibn Muldžim zavraždil Alího.

Při volbě dalších kandidátů na post chalífy chárídža zdůrazňovala etické kvality kandidáta bez ohledu na jeho původ. Chalífou se tak podle nich může stát každý, kdo žije v souladu s islámem. Na základě striktních interpretací islámského učení prohlásili ostatní muslimy za bezvěrce a sami přísně trestali vše, co podle nich nebylo v souladu s islámem. Od 7. století se chárídža začala dále štěpit. Umírnění členové založili skupinu ibádíja, která je dodnes činná především v Ománu a Libyi (Džabal Nafúsa) a v Tunisku (Džerba).⁴

³ Sunnitský islám [online]. Wikipedie [cit. 21. březen 2012]. Dostupné na [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Sunnit%C3%A9](http://cs.wikipedia.org/wiki/Sunnit%C3%A9)

⁴ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha : Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-613-1. Kapitola Chárídža, s. 178-179.

Třemi nejposvátnějšími centry islámu jsou Medína, Mekka a Jeruzalém. Do Medíny přišel roku 622 prorok Mohamed. Jedná se o počátek muslimského letopočtu. Údajně zde vznikly také pozdní súry koránu. Medína je historicky první obcí, která přijala islám a z této oblasti bylo v 7. století zahájeno šíření nového náboženství do oblasti Arabského poloostrova a Severní Afriky. Ve městě se nachází tzv. Zelený dóm, v němž se nachází hrobka proroka Mohameda. V minulosti se město jmenovalo Jathrib, později neslo název Madínat an-Nabí (Město prorokovo).

Obr. č. 1: **Město Medína**

Medína (arabsky al-Madína al-munawwara, **مَدِينَةُ الْمُنَوَّارَاتِ**) je město, které se nachází v západní části Saúdské Arábie. V městské oblasti Medína dnes žije asi 1,3 milionu obyvatel.⁵

Mekka (arabsky *Makka* مكة, v novější době většinou **مَكَّة** Mekka al-Mukarrama, Mekka, ctihodná) je město s 1 484 858 obyvateli (stav v roce 2010) v západní části Saúdské Arábie. Je hlavním městem provincie Mekka v regionu

⁵ Medina. [online]. Wikipedie [cit. 21. březen 2012]. Dostupné na [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Medina](http://cs.wikipedia.org/wiki/Medina)

Hidžáz. Mekka je rodištěm Mohameda, proroka islámu, a je nejsvětějším městem islámu. Každým rokem putuje na pouť během hadždže (islámský měsíc dhú'l-hidždža) do Mekky tři milióny muslimů, přičemž nevěřícím je vstup do města tradičně zakázán.

Počátek dějin Mekky není znám. Je jisté, že již v předislámské době sloužila jako poutní místo. Cílem poutníků byla Kába. Již v předislámských dobách byla budova arabskými kmeny jako využívána jako svatyně k uctívání boha Hubala. K předislámské době sloužila Kába mimo uctívání Alláha uctívání staroarabských bohyní al-Lát, Manát a al-Uzzá. Islám převzal kult uctívání černého meteoritického kamene v Kábě ze staroarabského náboženství, stejně jako pouť do Mekky. Příkázání islámu k rituální čistotě (tahára) má původ v příkázáních staroarabského náboženství. Značný počet poutníků byl příčinou, že se Mekka stala obchodním centrem, i když sama málo produkovala a neležela na strategickém místě.

Mekka ležela v suchém a neúrodném údolí. V předislámské době byla zcela závislá na potravinách, které se produkovaly v Ta'if. Určití historikové jsou ale názoru, že Mekka získala své postavení díky své poloze. Ležela na dvouměsíční cestě mezi Byzancí a jemenským sabejským, ma'inským, qatabanským, asuánským a hadramautským královstvím, které měly úzké obchodní kontakty s Indií a východní Afrikou. Jakým způsobem Mekka profitovala z obchodu s pryskyřičným kadidlem, je sporné. Dosud není jednotný názor, jestli Mekka ležela na cestě z jihu do Egypta na kadidlové stezce. Potvrzený je tento údaj pro Medinu. Na počátku 6. století převzali Kurajšovci kontrolu nad Mekkou. Prosadili se jako úspěšní obchodníci, nicméně díky rivalitě uvnitř kmene se rozpadli do jednotlivých frakcí.

V roce 630 si město podmanil Mohamed, který od roku 623, od svého odchodu do Medíny, měl několik vojenských konfliktů s Mekkou. Jeho příchod do Mekky ale neproběhl vojensky a proběhl bez násilí, a na základě předchozího roku uzavřené smlouvy.

Během doby proroka Mohameda bylo město několikrát obléháno. V 13. století město obsadili Egypťané. Od roku 1517 byla Mekka pod nadvládou Osmanů. V této době se město poprvé rozšířilo kolem Káby. Od roku 1517 vládli

Osmanové současně jako kalifové. Šaríf Husajn ibn Alí al-Hášimí, který byl později králem Hidžázu, dostal v roce 1916 Mekku pod tureckou nadvládu. V roce 1924 obsadil Abdul al-Azíz al-Saud, tehdejší sultán Nadždu, Mekku.⁶

Obr. č. 2: **Ka'ba**

Ka'ba (arabsky الكعبة) je stavba, která se nachází ve městě Mekka, uprostřed velké mešity Masdžid al-Haram. Ka'ba je nejposvátnějším místem islámu. Muslimové věří, že ji zde na svém putování postavil sám Abraham, který byl pověřen Bohem, aby na své cestě vystavěl oltář. Už v dobách, kdy na Arabském poloostrově panoval polyteismus, byla Ka'ba významným poutním cílem. Jedním z pilířů dnešního moderního islámu je pouť do Mekky, při které věřící obcházejí sedmkrát tuto stavbu a doufají, že budou schopni dotknout se kamene, který je umístěn v jednom z jejích rohů.⁷

⁶Mekka [online]. Wikipedie [cit. 15. únor 2012]. Dostupné na [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Mekka](http://cs.wikipedia.org/wiki/Mekka).

⁷Ka'ba [online]. Wikipedie [cit. 15. únor 2012]. Dostupné na [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ka'ba](http://cs.wikipedia.org/wiki/Ka'ba).

1. VÝZNAM ISLÁMU

1.1 Význam slova islám

Slovo islám je odvozeno od arabského kořene „SLM“, který mimo jiné znamená mír, čistotu, podřízenost a poslušnost. V náboženském smyslu slovo islám znamená podřízenost či odevzdanost vůli Boží a poslušnost jeho zákonům.

Vyznavačem islámu je muslim, tedy odevzdaný. Svou odevzdanost muslimové projevují Bohu, jeho vlastním jménem je Alláh. Alláh má i jiná jména a atributy, kterými sebe nazval. Spojení mezi původním a náboženským významem tohoto slova je silné a zřejmé.⁸

Zásadní podmínkou pro to, aby se člověk stal muslimem a přijal učení islámu je samotné přesvědčení. Musí pevně věřit v Alláha, anděle, posly, knihy, den soudu a předurčení.

1.2 Hlavní pilíře islámu

Pilíře islámu jsou základem týkající se náboženské praxi v životě muslimů, a jsou zásadní podmínkou pro to, aby člověk byl praktikujícím muslimem. Pilířů islámu jest pět:

1. Dosvědčovat že není boha kromě Alláha a že Muhamed je Jeho služebník a posel.
2. Vykonávat modlitbu pět krát denně
3. Dávat almužnu, část ze svého majetku za obecné dobro.
4. Postit se měsíc ramadán od úsvitu do západu slunce.
5. Vykonat pouť do Mekky aspoň jednou v životě pro toho kdo na to má možnost.

⁸ Šejch Džafar Idrís. *Pilíře víry*. Islámská nadace a Al Ittihad al Islam ISBN 80-903196-3-7

Opravdový muslim věří v následující základní články víry:

- 1. Věří v jediného Boha, nejvyššího a věčného, nekonečného a mocného, milosrdného a laskavého, stvořitele a živitele.*
- 2. Věří ve všechny proroky Boží bez jakéhokoli rozlišování mezi nimi. Byli vysláni v různých dobách a každý známý národ měl jednoho nebo více takových poslů. Bůh vyslal k některým národům současně dva i více poslů. Svatý Korán se zmiňuje o jménech dvaceti pěti poslů. Všichni poslové bez výjimky byly smrtelníci, lidské postavy nadané božským zjevením a seslané Bohem, aby vykonali určité úkoly.*
- 3. Pravý muslim v souladu s druhým článkem věří ve všechna svatá písmata a zjevení Boží. V Koránu jsou odkazy na knihy Abrahamovy, Mojžíšovy, Davidovy a Ježíšovy. Korán je úplný a autentický. Nic nechybí a nic dalšího se neočekává.*
- 4. Pravý muslim věří v anděly Boží . Jsou to čistě duchovní a jedinečná stvoření, jejichž podstata nevyžaduje žádné pokrmy, nápoje nebo spánek. Nemají fyzické touhy jakéhokoliv druhu, ani materiální potřeby.*
- 5. Opravdový muslim věří v den posledního soudu. Tento svět jednoho dne skončí a mrtví povstanou, aby stanuli před posledním a spravedlivým soudem. Všechno co na tomto světě děláme, každý úmysl, který máme, každý pohyb, který učiníme, každá myšlenka, kterou máme a každé slovo, které řekneme, se sčítají a přesně zaznamenávají. V den posledního soudu budou všechny záznamy otevřeny. Je to tedy den spravedlnosti a konečného vyrovnání všech účtů. Víra v den našeho posledního soudu je konečnou utěšenou odpovědí na mnohé složité otázky našeho světa.*
- 6. Opravdový muslim věří v nadčasové vědění Boží a v jeho moc plánovat a vykonávat Své plány. Bůh není k tomuto světu lhostejný, ani k němu nezaujímá neutrální postoj.*
- 7. Opravdový muslim věří, že Boží výtvořiny mají smysl a že život samotný má duchovní smysl, které přesahují lidské, fyzické potřeby a materiální činnosti.*

8. *Opravdový muslim věří, že v hierarchii všech známých tvorů se člověk těší mimořádně vysokému postavení. Toto postavení zaujímá proto, že pouze on byl obdařen rozumovými schopnostmi a duchovními touhami.*
9. *Opravdový muslim věří, že každý člověk se rodí jako muslim. Znamená to, že samotné zrození se odehrává v souladu s vůlí Boží jako uskutečnění Jeho plánů a v podřízenosti Jeho příkazům.*
10. *Opravdový muslim věří že, se člověk rodí bez hříchů a nemá žádné vrozené cnosti. Člověk je jako nepopsaná kniha. Když dosáhne zralosti je odpovědný za své činy a úmysly, pokud byl jeho vývoj normální a za předpokladu, že je duševně zdravý. Každý člověk musí nést vlastní břemeno a musí být zodpovědný za své hříchy protože nikdo nemůže odpýkávat hříchy za někoho jiného. Proto muslimové věří, že pokud Adam spáchal prvotní hřích, pak jen on sám byl zodpovědný za jeho odčinění.*
11. *Opravdový muslim věří že, pro své spasení musí člověk pracovat pod vedením Boha. Znamená to, že chce-li být člověk spasen, musí skloubit víru a činy a náboženství s praktickým životem.*
12. *Opravdový muslim věří že, Bůh nevolá nikoho k zodpovědnosti, pokud mu On sám neukázal pravou stezku. Bůh proto lidem seslal mnoho poslů a zjevení a objasnil, že nikdo nebude trestán předtím, než se mu dostane Božího vedení a než se mu v hlavě rozzvučí poplašný zvonek.*
13. *Opravdový muslim věří že, v Bohem stvořené lidské přirozenosti je více dobra než zla a že možnost úspěšné nápravy je větší, než možnost beznadějného neúspěchu.*
14. *Opravdový muslim věří že, není úplná, když ji člověk následuje slepě nebo když ji přijímá bez otázek s výjimkou případů, kdy je věřící rozumě uspokojen. Proto islám vyžaduje zdravá přesvědčení, proto vystupuje proti slepému napodobování.*
15. *Opravdový muslim věří že, Korán je slovo Boží zjevené Muhammadovi prostřednictvím anděla Gabriela. Bůh zjevoval Korán při různých příležitostech a po částech, aby zodpověděl jisté problémy, odpověděl na určité otázky, urovnal jisté spory a aby byl člověku nejlepším průvodcem k pravdě Boží. Každé slovo v Koránu je slovem Božím, Korán je prvním a nejoprávnějším zdrojem islámu, byl zjeven v arabštině. Podle svědectví o Božím uchování Koránu je tato kniha*

jedíným písmem v dějinách lidstva, které se uchovalo v úplné a původní verzi bez sebemenší změny ve stylu nebo dokonce interpunkci.

16. *Opravdový muslim věří že, existuje jasná hranice mezi Koránem a Muhamedovými tradicemi. Korán je slovo Boží, zatímco Muhamedovy tradice jsou praktickým výkladem Koránu. Muhamedova role spočívala v přednášení Koránu v podobě, v jaké ji obdržel, ve výkladu a předvedení Koránu do životní praxe.⁹*

1.3 Rozšíření islámu

Islámský svět (dar al-islam, dům islámu) lze charakterizovat jako území státu či národů, kde je islám dominantním (majoritním) náboženstvím. Všechny ostatní části světa jsou označeny jako „dar al-harb“, tedy dům války. Protože jsou muslimové nejrychleji rostoucí komunitou na světě (USA, Evropa, Rusko, Afrika), dá se jen těžko vymezit geograficky. Podle geopolitického vnímání jej můžeme vymezit jako oblast mezi Marokem na západě, Indonésií na východě, Somálskem na jihu a Uzbekistánem na severu.

Postavení islámu v jednotlivých zemích

- Afghánistán (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství),
- Albánie, Alžírsko (islám je státním náboženstvím),
- Ázerbájdžán, Bahrajn (islám je státním náboženstvím),
- Bangladéš (islám je státním náboženstvím),
- Brunej (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství),
- Egypt (islám je státním náboženstvím),
- Indonésie, Irák (islám je státním náboženstvím),
- Írán (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství),
- Jemen (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství),
- Jordánsko (islám je státním náboženstvím),
- Katar (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství),

⁹ Hammudah Abdalati. *Základní články víry*. Zaostřeno na Islám (oběžník). 2011.

- Kazachstán, Komory (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství)
- Kuvajt (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství),
- Kyrgyzstán, Libye (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství),
- Malajsie (islám je státním náboženstvím),
- Maledivy (islám je státním náboženstvím),
- Maroko (islám je státním náboženstvím),
- Mauritánie (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství), Omán (islám je státním náboženstvím),
- Pákistán (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství),
- Palestinská autonomie, Saúdská Arábie (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství),
- Senegal, Somálsko (islám je státním náboženstvím),
- Spojené arabské emiráty (islám je státním náboženstvím),
- Súdán (islám je státním náboženstvím i základem zákonodárství),
- Sýrie, Tádžikistán, Tunisko (islám je státním náboženstvím),
- Turecko, Turkmenistán, Uzbekistán.

Významné muslimské menšiny v Evropě

- Francie (severoafričtí přistěhovalci a jejich potomci - 2., 3. generace)
- Německo (převážně Turci, kteří přijeli za prací do bývalého Západního Německa, tvoří samostatné komunity a často se vracejí do Turecka),
- Nizozemsko (převážně severoafričtí přistěhovalci),
- Rusko (v Asijské části),
- Španělsko (převážně afričtí přistěhovalci),
- Švédsko (necelý milion muslimů převážně ve velkých městech),
- Velká Británie (přistěhovalci zvláště z Asie, Indie a Pákistánu, ale i Afriky)¹⁰

¹⁰ Islám [online]. Wikipedie [cit. 15. únor 2012]. Dostupné na [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Isl%C3%A1m#Isl.C3.A1msk.C3.BD_sv.C4.9Bt](http://cs.wikipedia.org/wiki/Isl%C3%A1m#Isl.C3.A1msk.C3.BD_sv.C4.9Bt)

Obr. č. 3: **Muslimské státy ve světě.**

1.4 Svatý korán

Korán je základem islámského vyznání. Jakožto „svatá kniha islámu“ bývá srovnáván s křesťanskou biblí. Ačkoliv se toto srovnání nabízí, od bible se korán jasně odlišuje formou i obsahem. Dalo by se říci, že pro muslimy je korán významnější než bible pro křesťany. Jeho symbolika pro muslimy občas bývá srovnávána se symbolikou Ježíše Krista pro křesťany.

Slovo korán (arabsky قرآن *qur'ān*) je nejčastěji odvozováno od قرأ *qara'a* - číst, recitovat, pak by قرآن znamenalo asi „určeno ke čtení“ či „určeno k recitaci“. Někdy bývá vykládáno jako قرأ *qarana* - spojovat, pak by to znamenalo „spojené“ nebo „spojení“, totiž spojení všech Božích zjevení. Dříve bylo toto slovo přepisováno také jako Alkorao, což je svatá kniha islámu, která podle muslimů obsahuje doslovné zjevení Mohamedovi. Muslimové věří, že sůry koránu mu diktoval sám archanděl Gabriel.

Sesílání veršů trvalo dohromady 23 let. Do podoby, v jaké korán známe dnes, byl sestaven až po Mohamedově smrti. Korán byl první uchovávan v paměti Mohameda a muslimů. Lze však předpokládat, že ještě před odchodem z Mekky začala být jeho slova zapisována. Z medínského období tradice uvádí, že Mohamed využíval některé ze svých přívrženců jako písařů, navíc řada lidí uměla části, nebo dokonce celé zjevení znala nazpaměť. Po jeho smrti se objevila potřeba stanovit jednoznačnou verzi, aby bylo zjevení uchráněno deformacím a

odlišným interpretacím. Zde je potřeba zmínit nedokonalost tehdejšího arabského písma, které ve své psané formě nezaznamenávalo krátké i některé dlouhé samohlásky. Existoval tak problém se záměnami gramaticky podobných slov. Proto měla písemně zachycená sesláni nižší hodnotu, než recitace z paměti.

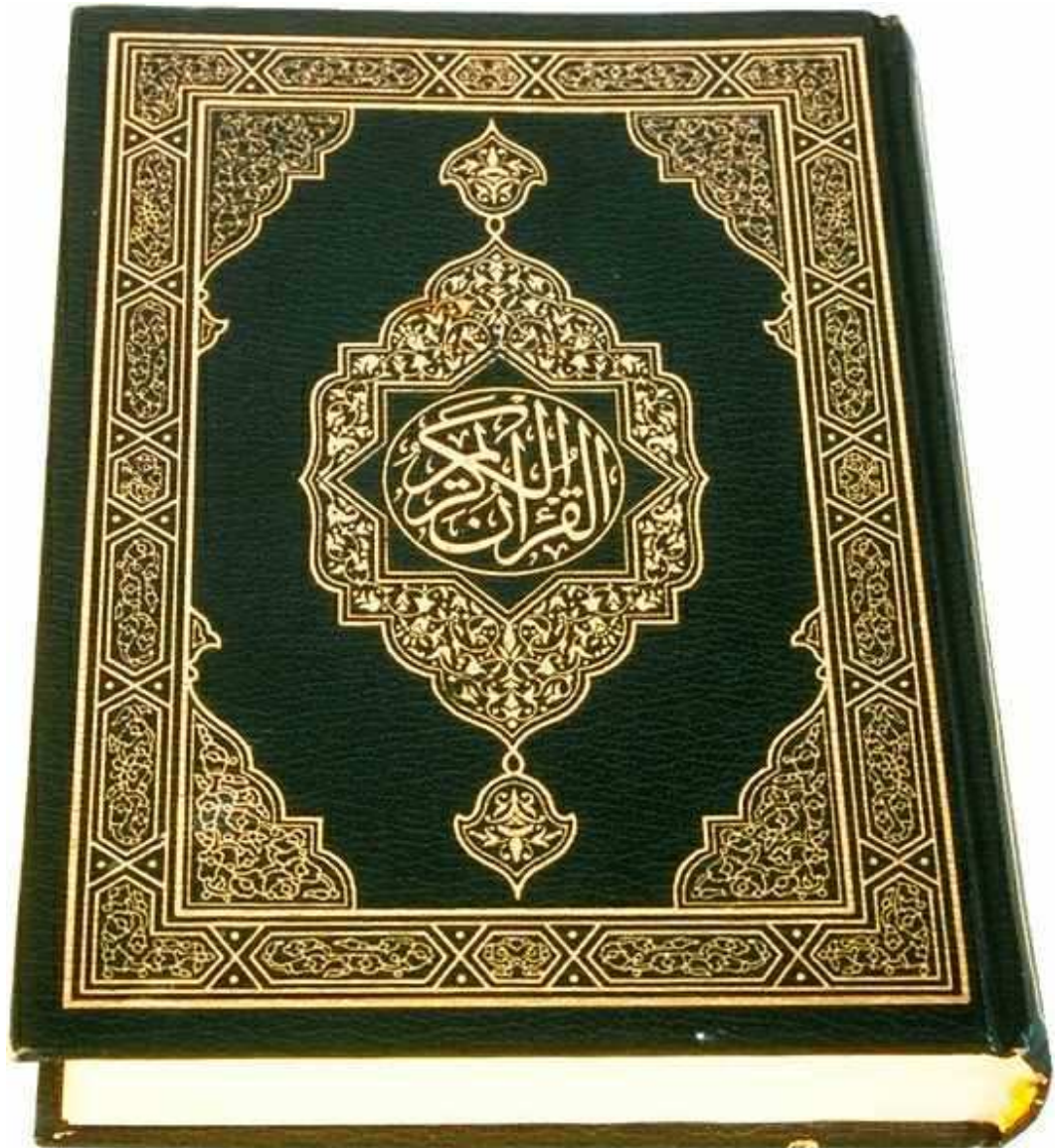
Jazyk koránu

Jazyk a forma koránu jsou velice rozmanité. Jednoduše můžeme říci, že lze sledovat vývoj od velice poetických a obrazných veršů k sušším spíše právnickým a prozaickým textům. Především formou, nicméně do jisté míry i obsahem sdělení, se ze začátku Mohamed nijak nevymyká z řady předchozích staroarabských hanífů (poslů monoteismu) a káhinů (věštců). K jejich charakteristice patří krátký verš, extatická řeč, přírodní a kosmické obrazy, přísahy, hrozby, kletby a apokalyptické vize. Přirovnávání ke káhinům se Mohamed při diskusích se svými kritiky ostře bránil.

Za nejpoetičtější je možno považovat verše z prvního mekkánského období, zmiňována bývá především súra 55 pro hojný výskyt až monotónně se opakujícího refrénu „Které z dobrodiní Pána svého můžete popírat?“, v dalších obdobích se postupně prosazují delší sůry a delší verše, které začínají postrádat poetické prvky, jakými jsou anafora (užití stejných slov na začátku veršů), epifora (opakování stejných slov na konci veršů) a již zmíněný refrén, až se nakonec v medínském období vytrácejí takřka docela. Ani přísahy a zvolání k Bohu, které jsou ze začátku velmi často využívány jako jakési úvody sūr, se v medínském období nevyskytují zdaleka v tak hojném počtu.

Jak již bylo zmíněno, arabský jazyk v době vzniku koránu trpěl především ve své psané formě značnou nedokonalostí. Posledně je nutno také říci, že ani slovní zásoba arabštiny neodpovídala Mohamedovým potřebám. Ten se proto uchýlil jednak k aktualizaci významu již existujících slov, jednak k přejímání zcela nových výrazů, například z aramejštiny, hebrejštiny, syrštiny či etiopštiny. Tento fakt však nemá žádný zásadnější vliv na výklad koránu. Odlišné výklady se spíše objevují v souvislosti s některými gramatickými obměnami, které mohou i zcela zásadně změnit význam veršů a posloužit tak jako argument pro ten či onen postoj odporující tradičnímu výkladu. Výklad gramatiky byl také jednou z metod fikh.

Obr. č. 4: **Korán**

Korán a Bible

Celá řada biblických motivů nachází své místo i v koránu. Vyskytují se zde ovšem mnohé odchylky. Tak kupříkladu v příhodě o Boží zkoušce Abraháma, jenž mu má obětovat svého syna Izáka, je Izák nahrazen údajným prapředkem Arabů Ismaelem (37:101). Oproti poměrně drsnému pojetí tohoto příběhu v bibli je v koránu Abrahám na pochybách a ptá se Ismaela, co má dělat. Ten mu pak

potvrdí, aby se odevzdal do vůle Boží. Objevuje se zde také zmínka o Svaté trojici, která je kritizována.

Velice zajímavý je původ veršů 18:59 a dále. Tato súra obecně patří k nejoblíbenějším a někde se recituje každý pátek v mešitách. Zmiňovaná pasáž sóry je vlastně spojením příběhu Mojžíše, Alexandra Velikého a rabínské legendy o proroku Eliášovi. Poselstvím je ukázka lidské nevědomosti a nutnosti odevzdat se do vůle vševědoucího a všemocného Boha.

Části koránu mají také velký mystický vliv. „Verš světla“ 24:35 je občas označován za nejpoetičtější vůbec a je vepsán do kopule istanbulské mešity Hagia Sofia. Za nejkrásnější sůru vůbec je považována súra 12 – Josef. Cháridžovské sekty ji naopak považovaly za podvrženou pro svou údajnou přílišnou světskost.

Samostatnou zmínku si zaslouží verše 17:1 a 95. Islámští teologové však jimi podložili rozsáhlý příběh o údajném Mohamedově setkání s Bohem. Mohamed se měl v noci zázračně přepřavit do Jeruzaléma (Isrá) a vystoupat na Nebesa (Mi'rádž). Na tomto základě je Jeruzalém muslimy považován za třetí nejposvátnější město. To hraje svou roli v palestinsko-izraelském konfliktu.

Korán je využíván rozličnými skupinami jako základ často i protichůdných názorů. Charakteristickým je výběr pouze několika konkrétních veršů a konkrétního výkladu. Modernisté i fundamentalisté využívají koránu ve svém politickém slovníku podle toho, jak se jim to zrovna hodí.¹¹

1.5 Intence islámského náboženství

Mezi islámskými učenými se od samého začátku hledala odpověď na otázku proč. Co jest smyslem náboženského řádu a přepisů? Jednoznačně se dá vidět, že islám dbá nad ochranou pět zásadních priorit. Ochrana a péče o ně jest osa islámské věrouky.

¹¹ Korán [online]. Wikipedie [cit. 15. únor 2012]. Dostupné na [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Kor%C3%A1n](http://cs.wikipedia.org/wiki/Kor%C3%A1n).

Těch pět priorit jsou:

1. Víra
2. Život
3. Důstojnost
4. Rozum
5. Majetek

Proto nacházíme, že islámské právo dbá na jejich ochraně a s tím úzce souvisí i právo trestní. Nacházíme, že veškeré tresty islámem předepsané jsou účelem, aby byla zachráněna jedna nebo více z těchto priorit.

Těsná spojitost islámského náboženství a práva je něco, co nikomu neuniká. Je to z toho důvodu, že islámské náboženství neodděluje vnitřní přesvědčení člověka od jeho každodenního života ve společnosti.

Je to dáno také tím, že člověk ve skutečnosti přímo ovlivňuje společnost a společnost ovlivňuje jej. Souvisí to s přestupkem, jelikož každý s přestupků narušuje právo boží nebo právo lidí, což je neoddelitelné od společnosti ve, které člověk žije.

Intence islámského náboženství nacházíme přímo v určených trestech, v jejichž provedení je ochrana zásadních lidských priorit víry, života, důstojnosti, rozumu nebo majetku.

2. PRAMENY ISLÁMSKÉHO PRÁVA

2.1 Vývoj Islámského práva v muslimských zemích

S výjimkou několika států na Arabském poloostrově, převládají právní systémy, které byly založeny na základě západního práva. Západní právní systém nejvíce ovlivnil Arabský poloostrov v druhé polovině devatenáctého století. Tato situace byla trnem v očích islámských opozičních hnutí, jejichž politický vlivy poslední době stoupal. Považovali západní charakter zákona, který byl aplikován v jejich zemích jako nežádoucí zbytek ze západního kolonialismu a usilovali o vytvoření islámského státu, tj. stav, který prosazuje jen islámské právo. Jednalo se hlavně o oblast trestního práva a zákazu úroků.

Situace převládající dnes ve většině islámského světa je zrcadlo nebo spíše obraz situace, která existovala před rozsáhlou recepcí západního práva. Zavedení islámského trestního práva prostřednictvím právních předpisů je relativně novým jevem. Islámské trestní zákony byly přijaty v Libyi (1972-1974), Pákistánu (1979), Íránu (1982), a Súdánu (1983, 1991) Írán a Súdán navíc zavedly také islámské zákony týkající se vražd a zranění.

Islámské právo, které je aplikováno v islámských zemích, se jednotlivě liší. V žádném státě se neseťkáme s tím, že by byl vymezen taxativní výčet platných předpisů neboli každý stát si samostatně aplikoval části islámského práva.

V dnešní době se můžeme střetnout se dvěma názorovými směry ve společnosti. Někteří věřící se domnívají, že náboženství a politika by se neměla směřovat. Ostatní jsou ve prospěch zřízení islámského státu a věří v zavedení islámského trestního práva. Jedinou hrozbou pro islámské právo, a o to víc pro právo trestní spatřujeme v jednotlivých diktátorských a fundamentálních režimech, které si chtějí s pomocí islámského práva zajistit vládu v zemi a zneužívají tak to, co bylo vytvořeno pro blaho obyvatelstva.

Zde by stál zmínku určitě íránský režim. V Íránu brzy po vítězství islámské revoluce byly vytvořeny revoluční soudy. Zákon upravuje vznik těchto

soudů, jež byly zavedené v červnu 1979. Od této doby jsou způsobilé jednak ve věcech zabití nebo utlačování lidí, protiprávní zadržování a mučení, některé závažné hospodářské trestné činy, spiknutí, ozbrojené povstání, teroristické útoky, zničení zařízení, špionáž pro zahraniční síly, ozbrojené krádeže a podobné násilné trestné činy, a konečně, trestné činy související s drogami. Rozhodnutí těchto soudů jsou konečná a nelze proti nim podat opravný prostředek. Revoluční soudy měly tendenci k rozšíření jejich kompetencí.

Již v roce 1981, se začali snažit o zařazení sexuálních trestných činů a další zločiny. A první tresty amputace mohly být provedeny. Například za šíření korupce mohly soudy uložit jako alternativní tresty amputace a trest smrti. V roce 1982 a 1983 byly přijaty další zákony, které rozšířily pravomoc revolučních soudů.

2.2 Prameny islámského práva

Islámské právo všeobecně tedy i právo trestní má své suverénní zdroje a tím je úplně nezávislé na jakémkoliv právu a jakémkoliv zdroji práva. První dva prameny islámského práva jsou základními a veškeré ostatní vyplývají z těchto dvou a odkazují se na ně. Tyto prameny jsou:

1. Korán
2. Sunna
3. Idžmá‘
4. Qijás

Vedle těchto čtyř jsou i další doplňující a pro ně platí to samé, že vyplývají ze dvou základních. V různých právních školách vidíme určité rozdíly a to z důvodu jejich přístupu k sekundárním pramenům, respektive jejich uspořádání podle prioritní důležitosti. Tyto sekundární prameny jsou:

1. Al-istihsán
2. Al-istisláh
3. Al-u’rf

Korán

Prvním zdrojem islámské víry, a tím i islámského práva, jest Korán. Korán je kniha, která je, podle islámské věrouky, zjevena proroku Muhamedovi postupně během 23 let, od Alláha skrz archanděla Gabriela. Je seskupen do 114 kapitol různých velikostí a obsahuje různá témata, ne tak zřídka témata související s právem, čili samotným trestem a trestáním.

Úskalím Koránu je nejen jeho překlad, ale i sám jazyk, ve kterém je napsán. V době života proroka Muhammada se v arabských krajinách hovořilo mnoha dialektů a nářečím, jež se od sebe lišily především ve dialektu obyvatel Mekky.

Sunna

Druhým zdrojem islámského práva jest Sunna. Sunna nebo hadíth jsou výroky proroka Muhameda, jeho slova a praxe. Kromě toho, že výroky jsou často objasněním významu koránu, taky jsou i druhým nezávislým zdrojem islámského práva hned po koránu.

Vedle dvou originálních a nezávislých zdrojů v islámském právu nacházíme i další zdroje inspirované především dvěma zmíněnými zdroji tj. koránem se sunnou.

Stejně jako Korán ani sunna nebyla sepsána za života proroka Muhammada, ale až po jeho smrti. Sám Prorok totiž zakázal jakékoliv zaznamenávání zvyklostí či výroků, aby se vyhnul možné záměně s textem Koránu.

Idžmá‘

Idžmá‘ je v podstatě konsensus islámských učenců v daném období. Tento typ konsensu je nejstarší, dobře znám od nejranějších dob islámu a je odedávna platný. Aby konsensus byl platný, musí být splněny následující obecně přijaté podmínky:

1. V čase objevení se dané otázky musí existovat skupina mudžtehidů, pokud nejsou, nebo se jedná jen o jediného člověka, nemůže být idžma‘.
2. Všichni tito mudžtehidové mají jednomyslné, stejné stanovisko. Pokud se kterýkoli z nich bude svým stanoviskem vymykat, není dosaženo konsensu.
3. Jejich jednomyslný názor musí být ustaven až poté, co se k otázce vyjádří každý z nich samostatně, zvlášť, aby nemohl být negativně ovlivňován někým jiným, nebo společenským tlakem.

Qijás:

Pojem qijás je možné přeložit jako „měřítko, měření, ověřování, vzor“; tj. analogie a porovnávání podobných případů a záležitostí (příklad alkoholu a drog...).

Doplňující (sekundární) prameny:

1. *Al – istihsán* - odchýlení se od jednoho pravidla ve prospěch jiného pravidla, přičemž odchýlení se jeví nezbytným.
2. *Al – istisláh* - rozhodnutí na základě veřejného zájmu.
3. *Al – u’rf* - zvyk a obyčej. To může být jakýkoliv zvyk jednoho národu nebo skupiny lidí, který není v rozporu s islámem.

Veškeré této zdroje po dvou základním nejsou vymyšlené, ale jsou převzaty z Koránu nebo Sunny nebo z obou zároveň.

2.3 Pluralita islámského práva

To, co úzce souvisí s právem trestním v islámu, je pluralita a různé pohledy na islámské právo všeobecně. Fenomén plurality v právu se bezpochybně odráží i na konkrétní dopad trestů. Znamená to, že dva soudci, kteří rozhodují v jednom daném případě, mohou rozhodnout dvěma různými rozsudky. Jedná-li se o záležitost, ohledně které neexistuje text zásadních zdrojů. A to z důvodu, že každý ze soudců může patřit k jiné právní škole v islámu. Pluralismus v islámském právu a tím i trestním právu se projevuje především v oblasti *At-t’azír*.

V rámci islámského naučného dědictví nacházíme, že známým se staly (a nejvíce se rozšířily) čtyři právní pohledy, ze kterých se potom staly v plném slova smyslu právní školy (Madhab). Každá se pojmenovává podle svého zakladatele.

1. *Hanafijská*

Zastával dlouho dobu pozici ústředního právního systému v Osmanské říši a říši Velkých Mongolů. Dodnes se k němu hlásí velká skupina sunnitů v Sýrii, Iráku, Turecku a Afgánistánu, atd. Jeho zakladatelem je Abu Hanífe An-Nu'mán (767), který působil v Bagdádu, kde je také pohřben. Kládl velký důraz na vlastní úsudek a zvykové právo. Trestní právo je značně tolerantní k jinověrcům a obecně je mírné. Jeho hlavní díla jsou Al-Musnad a Kitáb al-fiqh al-akbar (Velká kniha právní vědy).

2. *Málíkovská*

Málík ibn Anas Je souhrnem mnoha dílčích tradic. Zakladatelem je Málík ibn Anas (795). Zásadním jeho dílem je Al-Muwatta' (Upravená cesta). Ve sporných případech se připouští osobní názor dle zásady istisláhu – tj. přihlídnutí k obecnému zájmu. Převládl v tehdejším muslimském Španělsku a v dnešních dnech je tento madhab uplatňován v subsaharské Africe

3. *Šáfíjovská*

Na jeho počátku stojí Muhmmad Ibn Idris aš-Šáfíí, student Málíkův. Ten stejně jako jeho učitel působil v Káhiře, kde je také jeho hrob, který je nyní poutním místem. V jeho dílu je jasně patrná snaha stát uprostřed mezi zastánci lpění na tradici (asháb al-hadíth) a zastánci na vlastní názor (asháb ar-ra'j). Tím, že ve svém díle Risála fí usúl al-fiqh (Traktát o základech fiqhu) vymezil meze aplikování, užití každého z jednotlivých čtyř zdrojů zákona, kodifikoval zásady právní vědy. Omezuje míru analogie ve prospěch idžmy (souhlasný názor autorit).

4. Hanbalovská

Výrazně fundamentální charakter. Vyznačoval se také nejmenším počtem následovníků. Zakladatelem je Ahmad ibn Hanbal. Zcela odmítá právo na vlastní úsudek a kladen velký důraz na tradici.¹²

Vedle těchto sunitských existuje i šíitská právní škola, která se ve spojení s prvními čtyři prameny v zásadě neliší. Do sunitských i šíitských je možné zmínit školu džafarskou, ibadidskou, imamitů, ismailitů a kejsanidů.

Hanífovský (rozšíření: Turecko, Pákistán, Balkán, centrální Asie, Indický subkontinent, Čína a Egypt)

Šáfiovský (Arábie, Indonésie, Malajsie, Egypt, Somálsko, Eritrea a Arabské státy Perského zálivu)

Málíkovský (severní Afrika, muslimské části severní Afriky a některé státy Perského zálivu)

Hanbalovský (Arábie, Jemen)

2.4 Pojem svoboda

Svobodu jako pojem i hodnotu popíralo mnoho jednotlivců, skupin a národů. Často byla špatně chápána a překrucována. Faktem zůstává, že žádná společnost nemůže lidem dopřát svobodu v absolutním smyslu toho slova. Vždy musí existovat určitá omezení, jestliže má společnost plnit svou funkci. Kromě této všeobecné myšlenky islám učí o svobodě, chová ji v lásce a zaručuje ji muslimům i nemuslimům. Islámský pojem svoboda lze použít na dobrovolné činnosti člověka v každém období jeho života. Jak jsme už řekli, každý člověk se rodí svobodný a ve stavu (Fitrah) neboli v čistém stavu. Znamená to, že člověk se rodí svobodný od hříchů, podřízenosti, zděděné méněcennosti a překážek způsobených předky. Jeho právo na svobodu je posvátné, pokud on sám úmyslně neporuší zákon Boží nebo neznesvěťí práva ostatních.

Jedním z hlavních cílů islámu je osvobození mysli od pověr a nejistot, osvobození duše od hříchů a zkaženosti, vědomí od útlaku a strachu a dokonce i

¹² Kropáček, Luboš. Duchovní cesty islámu. Praha : Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-613-1.

těla od nepořádku degenerace. Postup, který islám používá, aby si člověk tento cíl uvědomil, zahrnuje hluboké rozumové snahy, neustálá duchovní pozorování, závazné mravní zásady, dokonce i dietetická nařízení. Jestliže se člověk tímto postupem v náboženském duchu řídí, nemůže se mu stát, že by nedosáhl konečného cíle - svobody a osvobození.

Na nejvyšší vysokou důležitost má v islámu také otázka svobody s přihlédnutím k víře, uctívání Boha a vědomí. Bůh v Koránu praví:

Nebudíš žádného donucování v náboženství a již bylo jasně rozlišeno správné vedení od bloudění! Ten, kdo nevěří (Taghuta) a věří v Boha, ten uchopil se rukojeti spolehlivé, jež nikdy se neutrhne. A Bůh je slyšící, vševědoucí (2:256).

Islám zaujímá toto stanovisko, protože náboženství závisí na víře, vůli a oddanosti. Tato slova by neměla smysl, kdyby byla vynucovaná silou. Navíc islám překládá pravdu Boží ve formě možnosti k výběru a ponechává na člověku, aby se rozhodl podle sebe. Korán praví:

Pravda přichází od pána vašeho, kdo chce, ať věří, a kdo chce, ať nevěří! (18:29).

Islámský pojem svobody je článkem víry, velebný příkaz nejvyššího stvořitele. Je vystavěn na dalších základních zásadách. Za prvé, svědomí člověka je podřízeno pouze Bohu, jemuž je každý člověk zodpovědný. Za druhé, každá lidská bytost je za své skutky osobně zodpovědná a ona sama je oprávněna sklízet ovoce své práce. Za třetí, Bůh obdařil člověka zodpovědností rozhodovat o sobě. Za čtvrté, člověk má dostatečné duchovní vedení a rozumové vlastnosti, které mu umožňují dělat zodpovědná a zdravá rozhodnutí. Takový je základ islámského pojmu svoboda a taková je hodnota svobody v islámu. Je to přirozené právo člověka, duchovní a mravní výsada a především náboženská povinnost. V rámci tohoto islámského pojmu není místo pro náboženské pronásledování, třídní konflikt nebo rasové předsudky právo jedince na svobodu je tak posvátné jako jeho právo na život, svoboda je ekvivalent samotného života.

3. TRESTNÉ ČINY

3.1 Úvod v islámské právo trestní

Trestní právo je oblast islámského práva ‚fiqh‘ zabývající se různými druhy přestupků a určující trest pro konkrétní přestupek.

V islámu jasně vidíme spojitost náboženského a světového, spojitost přesvědčení a chování, spojitost práva a povinnosti. To znamená, že islámské právo trestní zavazuje každého muslima, aby dodržoval nebo se řídil pravidly islámského práva. V případě, že dojde k porušení práv a povinností přichází na řadu trest.

3.2 Vývoj Fiqhu

Po zformování Islámské říše se na jejím území ještě po dlouhou dobu uplatňovali staré podoby především zvykového práva. Pozvolná změna nastala až ve 2. století hidžry (abbásovský chlífát), snaha o systematizaci šaríji. V Medíně se kladl důraz především na tradici a v živých obchodně-kulturních střediscích se kladl hlavní důraz na uplatňování vlastního úsudku.¹³

Fiqh rozlišuje tři základní kategorie dle způsobilosti:

a) svobodné muslimy

Plnoprávným je pouze dospělý muslim tj. chlapec či dívka po dosažení puberty (+-15let). Dospělost znamená způsobilost ke všem právním úkonům (dle pohlaví) a povinnost dodržovat všechna nařízení Šaríji.

Žena je ve věcích krevní msty, svědectví, dědictví považována jen za půl muže.

b) otroky

Otroci jsou rovnoprávní pouze v náboženských věcech bez práva svědčit a dědit. Za otroka je před zákonem zodpovědný jeho vlastník. Pán je povinen svého otroka živit, šatit atd. Nesmí ho bezdůvodně trestat a připravit o život. Otroctví

¹³ Kropáček, Luboš. Duchovní cesty islámu. Praha : Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-613-1.

bylo postupně rušeno a interpreti se shodují na tom, že Islámský zákon byl k této skutečnosti již od počátku směřován. Například v Tunisu bylo otroctví zrušeno již v roce 1846, v Saudské Arábii až roku 1960.¹⁴

c) *jinověrce*

Jinověrci al-kitáb, jsou rozděleni do dvou skupin:

- 1) Ti, jež žili trvale na území Islámského státu - lid chráněný (adh-dhimma)
- 2) Cizí státní příslušníci, nutnost ochranného povolení, které je oprávněn vydat každý plnoprávný muslim (oprávnění opravňující cizince vstoupit na islámskou půdu – amán)

Jinověrcům byla přiznána vlastní samospráva a jurisdikce. Řada omezení platí dodnes – nemožnost dědit po muslimovi, sňatek muslimky s jinověrcem (opačně je to povoleno, ale je předpokládáno, že muž svou ženu postupem času obrátí na Islám).

3.3 Šaríja

Duchovní výraz slova Šaríja je přítomnost Boží vůle. Původní význam byl „cesta k napajedlu“, v tomto významu je tohoto pojmu užito na dalších místech v Koránu – např. (45:18) *A potom jsme tě umístili na cestě zákona z rozkazu Našeho vycházející. Následuj ji a nenásleduj sklonů těch, kdož nevědí o ničem!* (5:48).¹⁵

3.4 Trestný čin

Podle šarija učenci definovali trestný čin jako dopouštění se něčeho, čeho se dopustil člověk a co bylo zakázáno nejvyšším zákonodárcem, tedy Bohem. Pachatelé trestných činů mohou být muži, ženy. Podstatná je rovnost trestů jak pro muže, tak pro ženy a to z toho důvodu, že islám pohlíží na muže a ženy jako na rovnocenné lidské bytosti.

¹⁴ Kropáček, Luboš. Duchovní cesty islámu. Praha : Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-613-1.

¹⁵ Tamtéž.

K tomu, aby mohl být případ klasifikován, jako trestný čin, musí splnit tři zásadní podmínky:

1. Je to věc, která je zakázána bohem definitivním zákazem
2. Zákaz nebo povinnost musí být obsažena v šarija
3. Tento čin má podle šarija konkrétní trest Al-hadd a nebo více trestu posoudí soudce At-t'azír
4. Jsou to zločiny proti skupině obyvatel anebo proti pachateli samému, (alkohol, drogy)¹⁶

3.5 Druhy práva vztahujících se k trestu

Z pohledu trestu vidíme rozdíl v přestupku učiněném tak, že narušuje právo jiných nebo je to pouze přestupek narušující některé z náboženských předpisů. Proto u islámských právníků nacházíme termíny jako je „haqu-lláh“ právo boží a „haqu nnás“ právo lidí.

„haqu-lláh“ Právo boží

Vztahuje se na všechno, co islám charakterizuje jako přestupek a nezasahuje, čili nenarušuje práva jiných.

„haqu nnás“ Práva jiných

Vztahuje se na všechno, co islám charakterizuje jako zásah do práv jiných lidí, ale zároveň, jestliže někdo porušuje „haqu nnás“ Práva lidí zároveň tím porušuje právo, haqu-lláh“ Právo boží.

To, co charakterizuje tuto oblast ve většině případů je to, že trestem bývá odplata Ar. Qisás nebo vykoupení Ar. Dijja.

¹⁶ Abdulkerím, Zaydán. *Usúluddawa*. Vydavatelství „Muessesat ar-risála. 2. vydání.

Trestné činy zmíněné v pramenech islámu

Nelze omezit počet trestných činů v islámu, tady uvádím ty zmíněné v pramenech islámského práva, za které je zároveň i předepsán určitý trest:

1. Krádež
2. Cizoložství
3. Pomluva
4. Opíjení
5. Výtržnictví
6. Podvod

Lidské činy dle náboženského hlediska

1. fard, wádžib – činy povinné dle Koránu, povinnosti individuální i kolektivní, modlitba, džihád
2. sunna, mustahabb, mandúb – činy doporučené
3. mubáh – činy indiferentní
4. makrúh – činy zavrženíhodné (nejsou však trestné)
5. harám – činy zakázané; v protikladu stojí halál – vše co je povolené tedy dobré¹⁷

3.6 Účel trestání v islámu

K trestání v islámu nedochází ani kvůli samotnému trestání ani kvůli utrpení přestupníka, ale kvůli jeho předběžnému opatření, aby k přestupkům nedocházelo a chránilo společnost.

V trestání nacházíme výhody, jako jsou:

1. Napravení samotného přestupníka
2. Vykoupení z hříchu

¹⁷ Kropáček, Luboš. Duchovní cesty islámu. Praha : Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-613-1.

3. Úhrada škody poškozenému
4. Ochrana společnosti
5. Ponaučení pro potencionálního pachatele

3.7 Podmínky trestné zodpovědnosti

Ne všichni pachatelé jsou trestně zodpovědní za své činy. Islámské právo jasně určuje podmínky pro trestnou zodpovědnost. Trestně odpovědná osoba musí být:

1. Muslim
2. Zletilý
3. Rozumný
4. Právně vědomý
5. Mít vlastní vůli

Plynutí času

Islámské právo přímo nestanoví čas, ve kterém lze ještě posuzovat trestnost činu. Jediná škola, která uvádí plynutí času, je hanafíjovská škola, která uvádí, že má jít o jeden měsíc a v případě pití alkoholu lze vydat rozhodnutí, jen pokud je alkohol ještě z obviněného cítit.

Obdobně to platí ohledně svědků, protože oznámení svědka po jednom měsíci může svědčit i o špatném úmyslu.

3.8 Svědectví

Trestné činy jsou z hlediska požadovaných procesních prostředků hierarchicky uspořádané. Nejpřísnější podmínky pro svědectví sepořádají pro protiprávní sexuální styk, o něco menší požadavky jsou na uložení trestu Haddou za ostatní činy ze skupiny, která se trestá trestem Haddou. Pak následuje skupina trestu Haddou, pokud se požaduje odvěta a nejnižší (avšak ne nízké) důkazní prostředky se požadují pro ostatní činy mimo skupiny Haddou.

Pro uložení trestu Haddou se požadují očitá svědectví svědků, přičemž nepřímé důkazy jsou vyloučené. Vlastní znalost soudce při těchto trestech není uznána jako dostačující pro vydání rozhodnutí.

Svědci nejsou morální a ani právně povinni dát svědectví. Při trestném činu protiprávního pohlavního styku se naopak doporučuje nesděliti tento čin a nevypovídat na soudě. Svědectví musí být shodné a tato soudržnost se váže i na detaily svědectví. Svědectví se musí opakovat samostatně.

Pokud svědek tvrdí, že na vlastní oči viděl krádež, musí při svědecké výpovědi použít slovo "krádež", ne např. "Vzal pryč", svědectví pro protiprávní pohlavní styk musí obsahovat toto spojení a svědectví musí být podány čtyřmi mužskými svědky (šití připouštějí i svědectví ženy, pokud je tu alespoň jeden muž - svědek), kteří na vlastní oči viděli pohlavní styk.

Svědkem nemůže být každý. Mělo by jít o dospělou osobu, která je muslim a má dobrou reputaci. Svědectví mohou být odvolány až do výkonu rozhodnutí. Odmítnutí obviněného přísahat (že čin nespáchal), není připuštěno jako důkaz (na rozdíl od jiných "trestných" činů). Přiznání mimo soudu nebo přiznání z donucení není platné.

Pokud se obviněný přizná k trestnému činu, soudce musí zjistit:

1. zda je při smyslech,
2. zda konal svobodně,

Z uvedeného vyplývá, že naplnit podmínku svědectví při např. trestném činu protiprávního pohlavního styku je téměř nemožné.

3.9 Nezákonný nátlak

V případě prokázání nezákonného nátlaku bude trest Haddou odvrácen. Jde o situaci, při které musí existovat 1. nezákonný nátlak na osobu, 2. Víra pachatele, že ten, kdo vyvíjí nátlak, tento nátlak splní a má schopnost ho splnit. V takovém případě je pachatel považován jen za nástroj v rukou jiného.

Z tohoto hlediska se u osoby, která je přichycena pod vlivem alkoholu, musí prokázat, že její jednání bylo dobrovolné, tj. musí zde být dva očití svědci, kteří potvrdí, že viděli osobu, která pije alkohol.

3.10 Sebeobrana

Trest Haddou nemůže být uložen ani v případě obrany (života, majetku, cti), která je proporcionální. Diskutuje se zde zejména o otázce zabití nevěrné ženy. Islámské právo to nevyklučuje, ale stanovuje přísné podmínky. Musí jít o situaci, která se stala u muže v jeho domě, musí jít o pohlavní styk (tj. ne líbání se, držení se za ruce), musí jít o obranu cti tohoto muže a zároveň jde o potřebu zabránit pokračování trestného činu v jeho průběhu (tj. o zabránění v pokračování pohlavního styku). Muž, který takto ženu zabije, bude muset uvedenou obranu cti prokázat. Podle hanafíjovské a šáfíjovské školy to vyžaduje čtyř svědků, podle jiných kol dvou svědků, protože nejde o usvědčení pachatele, ale o obranu.

3.11 Lítost

Uložení trestu Haddou se může pachatel vyhnout v některých případech i pokání trestného činu. Všechny školy uznávají, že půjde například o situaci odpadlictví s výjimkou urážky proroka. Z tohoto vyplývá, že pachateli se musí ponechat prostor na její vyjádření. Obdobně to platí i pro trestný čin organizované loupeže. Šíté a minoritní názory v rámci hanbálovské a šáfíjovské školy uvádějí, že lítost vyjádřena před tím, než byl trestný čin prokázán, vylučuje uložení fixního trestu. Vrácení předmětu zlodějům před podáním žaloby neumožňuje uložit trest hadd. Naopak lítost nemá účinek při běžných činech.

3.12 Trestný čin spolupachatelství

Podle islámského práva se nikdo nerodí zločincem. Je to vlastní jednání pachatele, které ho dělá dobrým nebo špatným a jedinec má svobodu konání. V návaznosti na to se vychází z principu osobní odpovědnosti pachatele, kolektiv (např. kmen) neodpovídá za samotný trestný čin, může ale odpovídat za škodu.

(K sociologickým aspektům, jako společnost nebo jistá sociální situace přispívá ke spáchání trestného činu a jaký to má vliv na neuložení trestu Haddou viz níže v textu).

Při trestném činu organizované loupeže se uvádí, že řízení jedince lze připsat celé skupině. Platí to i z hlediska trestnosti, tak z hlediska beztrestnosti činu, protože pokud je jeden člen ze skupiny např. nezletilý, nelze trest Haddou uložit žádnému členovi skupiny.

V případě krádeže (na rozdíl od trestného činu organizovaného zločinu), pokud krádež páchají dva pachatelé, každý z nich musí naplnit všechny znaky skutkové podstaty trestného činu. Pokud jeden z pachatelů věc vezme a druhý odnese, nemůže být uložen fixní trest za krádež. Hanafíjovská škola uvedené pravidlo zpřísňuje tím, že cena na každého jedince se musí rovnat minimální ceně, která je potřebná na trest Haddou.

Kromě toho, že se stanoví přísné hmotněprávní a procesní pravidla pro ukládání trestů hudúd, při řízení, kde hrozí uložení trestu Haddou, se vychází z tradice proroka Mohameda, v níž prorok Mohamed řekl: *„vyhněte se trestem - hudúd, když jste v pochybnostech.“* Uvedené zdůrazňuje i další tradice proroka Mohameda, podle níž Mohamed řekl: *„vyhněte se trestání muslimů tolik, kolik můžete. Pokud najdete východisko z trestání pro muslima, nechte ho vyváznout bez trestu. Je lepší pro imáma chybovat vydáním milosti, než jednu udělat při uložení trestu.“*

Prohloubení aplikace tohoto principu lze nalézt v tvrzení, že "obyčejný výrok pochybnosti v případě, kde si kriminálník zaslouhuje trest - Haddou, je dostatečný pro upuštění od tohoto trestu bez potřeby důkazu. " Podle Al-Jabriho islámské právo zná i amnestii.

Poškozený může prominout nebo prominout a vzdát se práva na odvetu při trestu Haddou. Zároveň však hanafíjovská škola odmítá možnost pardonu státem, protože jde o právo Boha. Naopak jiné školy tvrdí, že pouze Haddou trest za protiprávní pohlavní styk a krádež nemohou být pardonované státem poté, co se soud zabýval případem.

Vyhnutí se trestání (trestání trestem Haddou) je považováno za legitimní. Neuložení trestu Haddou neznamena, že zde nebude žádný trest. V tomto se

nároky Boha odlišují od nároků člověka, které musí být vždy naplněny, pokud se jejich navrhovatel nevzdal. Jiní argumentovali tím, že právo hudúd a zvláště pravidla týkající se krádeže, nelegálního pohlavního styku jsou myšleny jako rétorické nástroje: tvrdost trestů (ukamenování, amputace) slouží na prvním místě jako varování veřejnosti zdůrazněním závažnosti porušení vlastnických práv a pravidel kontaktu mezi mužem a ženou, přesto, že jsou obvykle trestány, nefixními ale tresty uvážení. I v případě uložení trestu (zvláště se to týká trestu bičování) ani jeho výkon není stejný.¹⁸

3.13 Soulad a nesoulad s mezinárodním právem - principy obsažené v islámském trestním právu

Při zkoumání, zda je islámské trestní právo v souladu s moderními standardy lidských práv, je třeba zohlednit to, že existuje několik škol a v rámci nich několik názorů, a tedy se vytvořila určitá hierarchie autoritke konkrétním otázkám. Zároveň je možné zvolit zkoumání umírněného nebo konzervativního přístupu. K této otázce byla publikována celá řada akademických prací, přičemž na tomto místě je spíše třeba zdůraznit, že islámské právo přistupuje k mnohým otázkám jinak.

Doktrína islámského práva požaduje zakotvení tělesných trestů, proto nelze očekávat, že státy, které se formovaly (či formují) pod vlivem Islámu se k otázce jejich zrušení budou stavět okamžitě pozitivně, resp. že k této otázce neproběhne v rámci společnosti rozsáhlá diskuse, která může trvat i desetiletí. I bez závěrů z této diskuse lze uvést, že v islámské doktríně lze identifikovat celou řadu zásad a prvků, které jsou vlastní západní doktríně trestního práva, ať už v rámci vnitrostátního i mezinárodního. V čl. 6 odst. 2 mezinárodního paktu o občanských a politických právech se stanoví, že "v zemích, kde nebyl zrušen trest smrti, může být rozsudek trestu smrti vyhlášen pouze za nejtěžší (nejzávažnější) trestné činy v souladu s právem platným v době, kdy byl trestný čin spáchán, a ne v rozporu s ustanoveními tohoto Paktu a Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocida. Přičemž v dalších svých rozhodnutích vykládá případy, kdy jde o tyto trestné činy. Z trestů hudúd sem lze podřadit jen trestný čin krádeže.

¹⁸ Abdul Karim, Zeidan. *Kniha usul Al – daua* (základy výzvy).

Z tohoto hlediska se islámské právo zdá být v nesouladu s mezinárodním paktem bez ohledu na to, jaká je praxe státu. Podle první věty čl. 7 mezinárodního paktu o občanských a politických právech *"nikdo nesmí být mučen nebo podrobován krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu."* Podle Výboru pro lidská práva se čl. 7 musí vztahovat i na tělesné tresty, včetně nadměrné trestání nařízeno jako trest za trestný čin. Z tohoto hlediska je uložen tělesný trest v rozporu s koncepcí zákazu tělesných trestů.

Ze závěrů uvedených výše v textu vyplývá, že trest Haddou má (měl) speciální účel pro islámskou společnost a má přispívat k jejímu jednotě, avšak není primárním trestem, který se má v takové společnosti ukládat, protože islámská společnost není založena na represii. Z výše uvedených důvodů je třeba přehodnotit posuzování obsahu práva a posunout se od posuzování práva k posuzování praxe, pokud nedojde na základě diskuse v islámském světě k posunu i v obsahu zákonů.

3.14 Podmínky pro provádění trestů

Provádění trestů v islámu není záležitost jednotlivce ani skupiny lidí, ale společnosti respektive islámské vlády. V případě, že v daném státu není islámská vláda, nelze trest podle islámského práva vykonat a to ani jednotlivcem ani skupinou lidí. Islámský vládce nebo vláda určuje toho, kdo potrestá viníka za trestný čin, který spáchal a ten trest vykoná na odsouzeném.

Z uvedeného vyplývá, že v islámském právu trestním existují zásadní podmínky pro provádění trestů a ty jsou:

1. Existence islámské vlády nebo vládce
2. Existence islámského soudce
3. Existence důkazních prostředků
4. Trestní zodpovědnost pachatele
5. Uskutečnění soudního procesu
6. Zveřejnění výkonu trestu

3.15 Předepsané tresty

Předepsané tresty patří k Al-hadd (hranice) jsou předepsané Koránem nebo sunnou nebo oběma zároveň což znamená, že výše trestu je přesně určena.

V Koránu v kapitole číslo 4, ve verši číslo 14 stojí: *„Kdo však neposlechne Boha a posla Jeho a překračuje omezení Jeho, tomu Bůh dá vstoupit do ohně a tam nesmrtelný bude - a pro něj určen je trest zahanbující.“*

1. Trest za krádež
2. Trest za cizoložství
3. Trest za pomluvu
4. Trest za opíjení
5. Trest za výtržnictví
6. Trest za podvod

4. DRUHY TRESTŮ V ISLÁMSKÉM PRÁVU

V doktríně islámského práva je řada podmínek, které musí být splněny, aby bylo možné uložit tělesný trest a celou řadu prostředků, které se využívají, aby se tělesný trest neuložil.

Dijja znamená vykoupení

Vykoupení za učiněné přestupky má v islámu hluboké zakořenění, proto není divu, že princip vykoupení při zásahu do práv jiných jest ustálenou praxí - například Kafara

Kafara – vykoupení v islámu při nevykonání náboženských povinností, která s ničím nesouvisí - s trestem ani s právem trestním, například vykoupení za nedodržování půstu pro nemocnou osobu, která není schopna postit se. Nacházíme je i při trestných činech, přičemž se viník má možnost vykoupit osvobozením otroka a podobně.

4.1 Rozdělení trestných činů

Al-hadd

Al – hadud: (zamezení) podle práva znamená, že je to trest, který je určen bohem, a který je obsažen v Koránu (např. cizoložství, obvinění z cizoložství, pití alkoholu, krádež, pirátství, odpadlictví, násilná vzpoura) v této skupině je zajímavý trest za cizoložství, za který může hrozit trest ukamenování, pokud osoby nejsou v manželském vztahu, hrozí za tento čin 100 ran bičem za přítomnosti veřejnosti.

Al-qisas – Odplata

Al-qisas: (vraždy, poranění, poškození části těla) trestem těchto trestných činů mohou být tělesné tresty a dále to může být trest amputace, to znamená tresty Al-qisas jsou jako by odplatou za čin, který spáchal pachatel úmyslně na oběti. Poškozený v tomto případě má právo na odplatu přiměřenou trestnému činu, který pachatel spáchal, může nastat situace, kdy poškozený anebo jeho pozůstalí (rodina) odpustí pachateli čin, který spáchal. Tím je pachatel osvobozen a vykoupěn ze zločinu.

At-t'azír

Al- taazir: lingvisticky znamená vychovávat, právně podle práva šarija znamená, že to je trest nebo nepředepsaný trest (jedná se zpravidla o trestný čin pomluvy a nebo křivého obvinění, a nebo menších krádeží nebo křivé svědectví dále uplácení) Sankce za Al- taazir mohou být např. vyloučení ze společnosti, které může být časově omezeno, trest odnětí svobody, vyhnanství a výjimečných případech může nastat trest fyzického trestu, který je samozřejmě nižší než u výše uvedených trestných činů např. Al- qisas, Al- hadud.

Al- Díje:

Al- Díje: znamená, že pachatel trestného činu způsobí oběti smrt nebo újmu na zdraví neúmyslně (autonehoda, nedbalost), v tomto případě na rozdíl od Al- qisas nemá oběť nebo pozůstalí nárok na odplatu a na vykoupení, ale vzniká jim nárok na kompenzaci (většinou se tato situace řeší penězi).

Může nastat situace, kdy pachatel trestného činu zabil a trest mu byl odpuštěn ze strany poškozených, ale soudce, který je odpovědný za práva společnosti následně v té samé věci rozhodl o trestu odnětí svobody, protože v pachateli viděl nebezpečí pro společnost. Soudci však nepřísluší vykonat na pachateli právo odplaty, to náleží výlučně rodině poškozeného nebo přímo poškozenému.

Jiný případ nastává v situaci, kdy rodina poškozeného nebo poškozený trvá na právu odplaty. V tomto případě soud nemůže trest zmírnit nebo odpustit pachateli (tresty vykonává justice ve všech případech) pro všechno zde uvedené se myslí trestné činy úmyslné. Soud má za úkol v soudních procesech shromažďovat důkazy, předvolat svědku, znalce v oboru, důkazní prostředky tak, jako je tomu ve všech právních systémech nám známým.¹⁹

4.2 Otázka tělesných trestů

Přestože v západním diskurzu jsou diskutovány především tělesné tresty, které lze ukládat v islámském právu, samotné tělesné tresty nepředstavují většinu trestů, které lze uložit. V této souvislosti se musí udělat zcela opačný závěr, protože tělesné tresty představují jen zlomek trestů, které se skutečně ukládají (pokud se vůbec reálně ukládají). Zatímco v trestním právu ČR dominuje mezi tresty trest odnětí svobody, podle Islámského práva uvěznění není trestem, s výjimkou ta'ziru, ale donucovací opatření, které je zaměřeno na vyvolání lítosti nebo požadovaného plnění.

Z toho vyplývá, že jde o tzv. fixní tresty za přesně stanovené činy. Pokud je naplněna "skutková podstata" činu a jsou splněny i další podmínky, tělesný trest musí být uložen. Tělesné tresty jsou ukládány v rámci skupiny trestů hudúd. Je diskutována otázka, zda je islámské právo v souladu se zásadou nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege. Pokud islámské právo stanoví tresty pouze pro minimální počet situací, lze mluvit o tom, že pachatel pozná, že páchá čin, za který mu může být uložen trest? Které jednání je dovoleno a které jednání je zakázáno? Na uvedenou otázku existují různé odpovědi. Například Peters zpochybňuje existenci zásady nullum crimen sine lege, nulla poena sine v islámském právu, což dokumentuje praxí v některých státech (a co vlastně možná doložit i na neexistenci trestního zákona v Saúdské Arábii, i když zde existuje celá řada zákonů o trestech). Tato nejasnost zvyšuje možnost uvážení soudce stanovit trest. Na druhé straně trest nemůže být libovolný a při jeho

¹⁹ Abdul Karim, Zeidan. *Kniha usul Al – daua* (základy výzvy). S.278-300.

ukládání se musí vycházet ze zásady, že trest nemůže být takový vysoký jako trest Haddou.

Doktrína islámského práva má zároveň procesní záruky proti nespravedlivému jednání (např. i níže uvedený koncept nejistoty). V této věci může panovat i odlišný názor, protože uvedená zásada je jmenována i v čl. 19 (d) káhirske deklaraci lidských práv v islámu (1990), kde se uvádí, že "nemůže existovat žádný zločin a žádný trest s výjimkou stanovenou v šarí'ia ". Uvedené však vede k další otázce, co je to trestný čin a trest vymezený v šarí'ia jak ho identifikovat. Na uvedené navazuje právě islámská koncepce tzv. nejasnosti (uncertainty - Shubha), která se používá jako častý procesní prostředek, kde obviněný argumentuje nejasnými fakty nebo nejasným právem, přičemž v případě nejasnosti práva může jít o nejasnost v základech práva nebo v jeho detailech.

Koncepce nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege je rozvedená i v ústavu Saúdské Arábie, kde se možná nejasnost práva zmírňuje tím, že se v čl. 38 uvádí, že "tresty mají být osobní a neexistuje žádný trestný čin nebo trest s výjimkou toho, který je v souladu se šarí'ou nebo "organizačním" právem. Neexistuje žádný trest s výjimkou řízení spáchaného poté, co vstoupilo v účinnost "Organizační" právo. "Podle čl. V písm. d) Všeobecné deklarace lidských práv v islámu (1981) "žádné řízení nemá být považováno za trestný čin, pokud není jako takové stanoveno výslovně právem ". V čl. 15 Arabské Charty lidských práv (revidované) 14 stanoví, že "žádný trestný čin ani trest nemůže být stanoven bez předchozího ustanovení práva.

Ve všech případech se musí aplikovat právo pro obžalovaného nejvíce příznivé. "Výše uvedené příklady spíše svědčí o tom, že islámské právo a subjekty, které ho aplikují, se snaží vyrovnat se zásadou nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege ve prospěch její aplikace. Pokud výše uvedenou doktrínu islámského trestního práva porovnáme s trestním zákonem ČR, je možné identifikovat, že trestní zákon ČR stanovuje pro každou skutkovou podstatu trest v přesně vymezených hranicích (s výjimkami v podobě snížení nebo zvýšení trestu, které je však možné předvídat). Trestnost řízení a ukládání trest tedy lze předvídat.

4.3 Trestní řízení a soukromoprávní prvky

Je třeba uvést, že doktrína islámského práva nevytvořila právní odvětví "islámské trestní právo" a pokud se bude mluvit v tomto příspěvku jednání o islámském trestním právu, půjde vlastně o západní konstrukci. Na rozdíl od trestního práva v ČR (s jistými výjimkami jakým je souhlas poškozeného) islámské právo rozlišuje tzv. nároky boha, tj. jde o trestné činy proti společnosti, které se musí vynucovat a vynucuje je stát (soudce) a nároky člověka, tj. trestné činy, které jsou páčány vůči člověku (soukromé právo), které si vynucuje přes "trestný" (v tomto případě vlastně soukromoprávní) proces jedinec.

V návaznosti na to má i procesní řízení v islámském (trestním) právu v mnoha případech povahu sporů. V případě, že jde o práva člověka, soudce (qádí) nemůže být iniciátorem sporu a spor nemůže začít ani veřejný žalobce, protože klasické islámské právo tento institut neznalo. Řízení se zahajuje na návrh poškozeného nebo v případě jeho smrti na návrh jeho příbuzných. V takovém řízení navrhuje důkazy strany a soudce zkoumá jen přípustnost a nepřípustnost důkazu a dohlíží na zachovávání pravidel a vynese rozsudek. Soudce, který trestá ve věci mimo skupiny trestů hudúd, nemá pravomoc uložit tělesný trest. (s jistými výjimkami - viz. výše).

Samotný Korán a Sunna se zaměřují na nejzávažnější trestné činy, které poškozují práva boha a práva společnosti jako celku. Požadovat jejich trestání může každý člen společnosti a trestat z úřední povinnosti by jejich měl i soudce (toho odrazem je i (písmeno xiii) preambule Všeobecné deklarace lidských práv v islámu (1981), podle níž „každý jedinec má mít právo podat žalobu (zahájit řízení) proti každému, kdo spáchal trestný čin, proti společnosti jako celku nebo proti některému z jejích členů.“ Vzhledem k tomu, že jde o tresty s největším dopadem na pachatele, musí být skutková podstata trestného činu, procesní pravidla a další skutečnosti upravené s nejmenšími detaily²⁰

20

PETERS, Rudolph. Crime and Punishment in Islamic Law. [s.l.] : [s.n.], 2007. 230 s

4.4 Vyhnutí se trestu - Hadúd

Po vysvětlení základních postulátů lze přejít k základní myšlence tohoto příspěvku, že tělesné tresty v islámském právu představují tresty, které mají potenciální pachatele odradit, ale které se nemají ukládat. Tato skutečnost se odráží i na postoji států, které vycházejí z tradic Islámu, které na jedné straně odmítají plně akceptovat ustanovení o zákazu tělesných trestů, ovšem zpravidla se v nich tyto tresty neukládají. V doktríně islámského práva se vyvinula řada podmínek, které musí být splněny, aby bylo možné uložit tělesný trest a celou řadu prostředků, které se využívají, aby se tělesný trest neuložil. Jedna skupina se týká přísných hmotně právních a procesních pravidel, druhá skupina se týká zmírnění už uloženého trestu. Skutková podstata trestného činu pro uložení trestu Haddou Islámské trestní právo stanoví velmi úzké skutkové podstaty trestných činů za které se ukládají tělesné tresty. Takto nastavená skutková podstata vylučuje řadu činů pachatelů, za které by jim jinak byl uložen tělesný trest.

Trestání není kvůli trestu samotnému, ani kvůli bolesti nebo utrpení trestaného, ale kvůli ochraně priorit výše uvedených, potom kvůli ochraně zájmu jednotlivce a společnosti, které z těchto priorit bezpochybně vyplývají.

4.5 Kritika islámského práva trestního ve světě

Tak jako všechny právní řády světa se setkávají s kritikou ani islámské právo neuniká kritice ze všech různých stran. Je to dáno tím, že je v některých ohledech přísnější a samotný postup v soudním procesu je výjimečný, právě tato výjimečnost bývá kritizována a napadána týká se hlavně oblastí.

Pití alkoholu- pro nemuslimský svět je tato věc naprosto běžná a je považována za součást osobní svobody každého jednotlivce. Naopak v islámských zemích a islámském právu pití alkoholu ovlivňuje jednotlivce i jejich rodiny a

jejich okolí, vychází se z obecných zásad islámu, že islám nezakazuje něco, co by negativně nepostihlo jednotlivce či jeho okolí dříve nebo později.

Cizoložství- dalším bodem kritiky se stává trestný čin cizoložství (intimní nemanželský styk), terčem kritiky je to že každý má nárok na sexuálního partnera, kterého uzná za vhodného. Islámský svět to vidí tak, že cizoložství rozvrací společnost a má neblahé důsledky na chod rodiny a nepřehlednost pokrevních vztahů ve společnosti. Měl bych také poznamenat, že tresty platí stejnou měrou pro muže a ženy.

Fyzické tresty - je to téma často diskutované a rozebírané na mnoha polích světové právníkové, politické, teleologické, společenské půdě atd. V islámském světě je na to hleděno tak, že fyzický trest může pachatele preventivně zastrašit od páchání trestných činů (krádež, křivé obvinění z cizoložství) těmito prostředky (fyzickými tresty) mezi nejznámější fyzické tresty patří (bičování, ukamenování, amputace ruky).

4.6 Základní principy trestního práva a práva obviněných

Bez ohledu na kategorie trestné činnosti se jedná o tyto principy apráva obviněného. Samozřejmě zde hrají roli jednotlivé právní školy, ale zpravidla platí tyto zásady práva obviněných:

- 1 žádný zločin bez zákona;
- 2 Žádný trest bez zákona;
- 3 Žádná zpětná účinnost trestního práva;
- 4 Presumpce nevinny;
- 5 právo každého člověka na ochranu života, svobody a majetku;
- 6 Právo na spravedlivý soudní proces;
- 7 Právo na spravedlivý a veřejný proces před nestranným soudcem;
- 8 Konfrontace a křížový výslech žalobců a svědků;
- 9 Ochrana proti svévolnému zatýkání a věznění;

10 Právo na odvolání.

Tyto základní principy z práva se dnes nachází v mezinárodních a regionálních úmluvách o lidských právech, a v mnoha národních ústavách. Za zmínku stojí některé specifické ustanovení Koránu a učení sunny, které ukazují použitelnost těchto zásad a práv.

4.7 Retroaktivita v islámském právu

Zásada, že trestní zákony a tresty nelze uplatňovat zpětně je považována za "základní princip" a je odůvodněna v následujících verších V Surat Al-Israa (XVII: 15) je uvedeno: *"A ani my nebudeme trestat, dokud jsme jim neposlali apoštola."* Toto prohlášení znamená, že obviněný musí nejprve mít možnost znát zákon, a tím, že žádný trest se neuloží bez předchozího zákona.

4.8 Soudce v islámském právu (qádí)

Musí se jednat o dospělého bezúhonného muslima s právním vzděláním, kterého jmenuje nejvyšší justiční rada nebo ministerstvo spravedlnosti, které sleduje jeho rozhodnutí, chování a povahu. Soudce může být odvolán nebo mu může být pozastavena činnost. Co se týče soudní moci, je srovnatelná s kteroukoliv jinou právní kulturou.

4.9 Tresty odnětí svobody

Tyto tresty se nijak rapidně neliší od trestů odnětí svobody v jiných zemích, ale v minulosti se často aplikoval trest vyhnanství „zákaz pobytu v dané společnosti“ dnes tento trest není obvyklí, ale je možnost v některých jej použít (Jemen, Afghánistán, Saudská Arábie) např. v případě vraha nebo devianta je tento trest dosažitelný ze společenských důvodů, ale i psychologických vůči obětem trestných činů, problémem je v těchto případech, když poškozená nebo poškozený spatří pachatele ve svém okolí.

Sunna je plná příkladů, kdy osobní svoboda byla pachateli omezena ze strany těch, kteří zastupují stát. Imám Khattabbi, vedoucí učenec, vysvětluje, že existují pouze dva druhy zadržení podle islámského práva:

1. Zajištění pod soudním příkazem, a to je hlavně, když člověk má být odsouzen soudem,
2. zadržení před odsouzením během soudního vyšetřování.

Dochází k závěru, že nemůže existovat žádný jiný důvod pro omezení osobní svobody dané osoby. Sunna vyžaduje, aby pouhá obvinění, v absenci hmotného důkazu byla nedostatečná a že žalobce, který nemůže předložit jediný pádný důkaz, jež by byl dostatečný k usvědčení obviněného za trestný čin.

Žalobce, který zahájí trestní řízení musí předstoupit před soudce a být osobně spolu s nejméně jedním svědkem, který má právní způsobilost potvrdit. Jen soudce rozhodne o tom, co je věrohodné a co není na základě obecných pravidel. Umar ibn al-Chattáb, druhý kalif za proroka, je 2 "hlášená Slavný případ, ve kterém byl soudce, který rozhodl, že: *"V islámu nikdo nemůže být vězněn bez řádného průběhu spravedlnosti."*

5. VÝKON TRESTŮ

Hlavním cílem je odvrátit člověka od páchání přestupku, umožnit věřícímu možnost vykoupení na tomto světě. Umožnit věřícímu možnost vykoupení za hřích na budoucím světě, a tím únik od trestu na světě budoucím.

Zásada islámského práva trestního spočívá v tom, že lidé nesmějí brát zákon do vlastních rukou. Pouze islámský stát stojí v čele s justičním systémem a řeší jednotlivé trestné činy a uvaluje sankce a tresty. Nikoli jednotlivci nebo kmenové rady. Pokud by jednotlivec nebo skupina lidí vzala zákon do vlastních rukou a prováděla sama tresty, zřizovala vlastní soudy, potom by je trest neminul. Znamenalo by to porušení zákona šaría.

Bohužel se v dnešní době setkáváme s takovými případy, kdy jsme svědky toho, že kmeny v odlehlých částech světa zřizují svoje soudy a následně trestají, a to bez řádných soudů a bez správného procesního postupu. Tyto případy nalézáme hlavně ve státech, jako jsou (Pákistán, Afghánistán, Jemen, a některé části Afriky). A právě tyto události, které můžeme vidět v médiích běžný člověk nepochopí a islám potažmo islámské právo trestní (šaría) na místě odsoudí. S danou problematikou je spojeno i to, že v jednotlivých islámských státech je islámské právo trestní (šaría) uplatňováno v celé podobě, to má za následek nejednotnost a hlavní problém je v tom, že každý jednotlivý stát si aplikuje zákony a předpisy, které se mu v daný moment hodí. Dle mého názoru, pokud chtějí státy aplikovat (šaría) měli by ho buď aplikovat v celé míře, nebo vůbec tak jak se to každému hodí.

5.1 AL-sejaf (kat)

Je to člověk, který pracuje pro justici dané země na pozici „kata“ tento člověk je jmenován soudem na dobu neurčitou. Jeho úkolem je vykonávat rozhodnutí soudu v případech (bičování, amputace).

Výjimku tvoří případy, kdy poškozený chce sám vykonat trest na pachateli. Další výjimkou je trest ukamenování, kterého se může zúčastnit veřejnost, a který „kat“ nevykonává, pouze na něj dohlíží. Výkon funkce zpravidla končí jeho věkem nebo osobními důvody.

Verš 2 sura 24 al-nuur: *„Cizoložníci a cizoložníka zbičujte, každého z nich sto ranami! A necht' vás nepojme vůči nim lítost, s ohledem na náboženství Boží, věříte-li v Boha a v den poslední. A necht' skupina věřících je svědkem trestu jejich.*

5.2 Výkon a postup donucovacích orgánů

V klasické islámské teorii vlády má hlava státu rozsáhlé, výkonné a soudní pravomoci a může přijmout zákony v rámci stanovených limitů v šaríí. Soudní orgány fungují na základě pověření ze strany hlavy státu krom toho hlava státu vydávat pokyny soudním orgánům s ohledem na jejich pravomoci. Klasická doktrína uznává, na rozdíl od hlavy státu tři orgány činné v trestním řízení.

Nejdůležitější je samosoudce, který rozhoduje na základě doktríny (Fiqh). Nicméně úředníci mají na starosti veřejnou bezpečnost, jako jsou guvernéri, vojenští velitelé a policisté zejména v trestních věcech. Úředníci se liší v závislosti na čase a místě také se liší v dohledu na veřejnou bezpečnost a morálku mezi lidmi a v neposlední řadě nedodržování náboženských povinností tuto otázku vyřešil Írán a Saudská Arábie tím že zřídili orgán islámské policie, která se zaměřuje pouze na dohled a dodržování islámských pravidel a tradicí.

5.3 Státní moc

Základem a vzorem státní moci je Muhammadova praxe v Medíně. Po jeho „vládě“ následovala vláda čtyř chalífů – poté je chalífát nahrazen monarchickou světskou mocí, vládou (mulk). Chalífát přetrvává dál, má již však pouze duchovní význam. Chalífát byl definitivně zrušen r. 1924 v Turecku. Celou problematiku zachycuje Abú-l- al-Máwardí (r.1058) v díle „O zásadách vlády.“ Primárním účelem Chalífatu bylo převzetí autority po prorocích, hájení

náboženství a vláda světa. Chalífát v sobě ideálně spojuje jak moc správní náboženskou, tak i moc světskou.

Soudní moc je věcí chalífů jenž ji dále svěřují soudcům – soudce je nadále odpovědný pouze Šaríji Soudce je především ochráncem veřejného zájmu, který své naplnění nalézá v Boží vůli.²¹

5.4 Pojem slova hřích

Jednou z hlavních problémových oblastí lidské existence je problém hříchu či problém zla ve světě. Lidé všeobecně věří, že hřích začal u Adama a Evy během jejich života v rajské zahradě. Tato událost vedla k vyhnání a od té doby lidské pokolení nese pečeť viny a nejasnosti.

Islám zaujímá v této věci jedinečné stanovisko, jaké nezastává žádné jiné známé náboženství. Korán praví, že Bůh vedl Adama a Evu k tomu, aby přebývali v rajské zahradě a brali si z její úrody podle libosti, v zahradě byly bohaté zásoby a žili v pohodlí. Bůh je však varoval, aby se k jistému stromu nepřibližovali, aby se nezapletli do obtíží a nespravedlnosti. Pak je zkoušel Satan a způsobil, že přišli o svou bezstarostnost a pohodlí. Byli pak vyhnáni z ráje přivedeni na zem, aby zde žili, umírali a nakonec byli odvedeni před Poslední soud. Uvědomili si, co udělali, styděli se, cítili se vinni a pocítovali výčitky. Modlili se k Bohu o milost a Bůh jim odpustil.

Tato symbolická událost má značný význam. Říká, že lidská bytost je nedokonalá a neustále nespokojená, i kdyby žila v ráji. Ale spáchání hříchu nebo chyb, jaké vidíme u Adama a Evy, neumrtvuje nutně lidské srdce, nezabraňuje duchovní obrodě, ani nezastavuje morální růst. Naopak, lidská bytost má dost rozumu, aby rozpoznala své hříchy a nedostatky. Ještě důležitější je, že člověk ví, kam se obrátit a ke komu s prosbou o správné vedení. Mnohem důležitější je fakt, že Bůh je vždy připraven reagovat na upřímná volání lidí, kteří hledají jeho pomoc. Bůh je tak milostivý a slitovný, že jeho odpuštění je všeobecné a jeho milosrdenství je úplné. (Korán, 7:156).

²¹ Kropáček, Luboš. Duchovní cesty islámu. Praha : Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-613-1.

Další objasňující poznatek spočívá v tom, že omezování práv na základě pohlaví a dědičné viny nebo hříchů jsou duchu islámu cizí. Myšlenka prvotního hřichu nebo dědičné zločinnosti nemá v islámu místo. Člověk se podle Koránu (30:30) a podle Proroka rodí v přirozeném stavu čistoty neboli (Fitrah), to znamená v islámu nebo podřízených činitelů. Chceme-li záležitost vyjádřit slovy moderního myšlení, lidská přirozenost je tvárná, jde o proces přetváření v bytost společenskou, klíčový význam má hlavně domácí prostředí. Při formování lidské osobnosti a rozvoji mravního charakteru jednotlivce hraje rozhodující roli. Tím neupíráme jednotlivci svobodu volby a nezabavujeme ho zodpovědnosti. Spíše jde o úlevu od onoho těžkého břemene dědičné zločinnosti nebo pudového hřichu.

Bůh je podle definice spravedlivý, moudrý slitovný, milosrdný a dokonalý. Vytvořil člověka tak, že do něj vdechnul vlastního ducha (Korán, 15:29, 3:9, 66:12). Neboť Bůh je absolutní nekonečné dobro a Jeho duch je absolutně dokonalý, jestliže tedy člověk při aktu stvoření dostal od Boha Ducha Božího, pak si člověk musel uchovat alespoň malou část toho dobrého ducha svého Stvořitele. To zřejmě vysvětluje dobré povahové rysy člověka a jeho duchovní touhy. Jenže na druhé straně stvořil Bůh člověka, aby ho uctíval, ne aby mu byl roven, aby byl jeho soupeřem, dokonalým ztělesněním nebo absolutním vtělením jeho dobroty. Znamená to, že nehledě na to, jak je člověk díky milosti stvoření dobrý a dokonalý, je stále velmi pozadu za dobrotou a dokonalostí svého Stvořitele. Člověk není zbaven takových vlastností, tím si můžeme být jisti. Jsou však omezené a odpovídají konečné přirozenosti člověka, jeho konečným schopnostem a zodpovědnosti. To vysvětluje lidskou nedokonalost a omylnost.

Nedokonalost a omylnost se ale neshodují s hříchem, ani nejsou jiným označením zlého konání alepoň ne v islámu. Je-li člověk nedokonalý, Bůh jej neopouští a neponechává napospas jeho nedostatkům. Člověka posilují zjevení, podporuje ho rozum, posiluje svoboda volby a vedou ho různé společenské a duchovní vložky k hledání a dosahování relativní dokonalosti. Neustále prodlévají mezi silami dobra zla je životní boj. Člověk se tak má na co těšit, může hledat ideály, vykonávat práci a hrát určité role. Život je zajímavý a smysluplný, není monotónní a neměnný.

Na druhé straně Boha těší, když své služebníky vidí duchovně a morálně vítězit. Podle morální stupnice islámu není lidská nedokonalost a omylnost hříchem. Je to součást přirozenosti člověka jako konečného a omezeného tvora.

Hřích však je, má-li člověk cesty a prostředky k dosažení relativní dokonalosti a on ji nehledá. Hřích je jakýkoliv čin, myšlenka nebo přání, které:

- 1) je uvážené
- 2) protíví se jednoznačnému zákonu Božímu
- 3) porušuje práva Boha nebo práva člověka
- 4) je škodlivé duši nebo tělu
- 5) je páchán opakovaně
- 6) lze se mu běžně vyhnout.

Toto jsou součásti hříchu, který není vrozený nebo dědičný. Je však pravda, že člověk má utajený souhrn schopností hříchy páchat nejsou však větší než jeho schopnosti chovat se bohabojně a dobře. Jestliže se však rozhodne čerpat ze souhrnu hříchů místo ze souhrnu dobra, pak ke své čisté přirozenosti přidává nový vnější prvek. Člověk je zodpovědný pouze za tento přidaný prvek. V islámu existují hlavní a menší hříchy stejně jako existují hříchy proti Bohu a hříchy proti Bohu a člověku. Všechny hříchy proti Bohu jsou až na jeden odpustitelné, jestliže hříšník prosí o odpuštění. Korán praví, že Bůh vpravdě neodpouští hřích vlažnosti (polyteismus, panteismus, svatá trojice atd.). Přitom však odpouští jiné hříchy a promíjí je, když on chce. Jestliže se však polyteista nebo ateista navrátí k Bohu, jeho hříchy mu budou odpuštěny. Hříchy proti lidem jsou odpustitelné jen tehdy, když poškozená strana hříšníkovi promine nebo když dojde k náležité náhradě hříchu anebo trestu.

5.5 Teorie versus realita dnešních dnů

Islámská teorie práva do značné míry reflektuje aktuální politické podmínky a historický vývoj, na druhé straně je i plodem úsilí o normativní formulaci takového uspořádání státu, které by bylo v souladu s přáními Božími i potřebami společnosti. Dodnes jsou teoretické vzory klasického práva inspirací

moderním islámským právníkům, některé instituty (baj‘a, šúra) jsou i dobře adaptovatelné do moderního ústavního práva muslimských zemí. Slabým místem zůstává dominantní postavení hlavy státu v islámské ústavní tradici, opakovaně potvrzované praxí despotických vládců a přetrvávající bohužel až dodnes.

V čele dnešních islámských států stojí jednak monarchové (králové, emírové, šajchové, sultán), jednak prezidenti. V monarchiích však můžeme sledovat pozvolný vývojový trend k monarchiím konstitučním (Kuvajt, Bahrajn, Omán a další). Republiky jsou převážně prezidentského typu, navíc prezident nejen že předsedá výkonné moci, ale často jmenuje část poslanců (senátorů) do zastupitelských orgánů. Prezidentovo silné postavení je často zakotveno ústavním principem, že není volen parlamentem, ale přímo občany (Alžírsko, Egypt, Jemen, Tunisko a další). Často hlava státu pochází z armády a někdy si též dokáže zajistit nástupnictví buď vybrané „spolehlivé“ osoby (Egypt) nebo přímo svého syna (Sýrie). Parlamenty mají v muslimských zemích většinou jen slabé postavení, madžlisy mají nezřídka jen poradní funkci nebo jsou kontrolovány vládnoucí mocí.

O to více se vládnoucí režimy či jejich představitelé snaží zajistit svoji islámskou legitimitu v souladu s významem, který vždy islámské politické teorie přiznávaly náboženské kvalifikaci vůdce, a to ponejvíce titulaturou hlavy státu, příp. okázalým plněním náboženských povinností. Marocký král se hlásí k ‘aljíovskému původu a nechává se titulovat amír al-mu‘minín (kníže věřících), tj. stejně jako středověký chalífa. V Saúdské Arábii je dnes sekulárnímu titulu malik („král“) nadřazen titul chádim al-haramajn aš-šarífajn („ochránce dvou svatých“, tj. Ka‘by v Mekce a Prorokovy mešity Medíne). Také symboly na saúdské vlajce – šaháda (vyznání víry[144]) a meč připomínají pevné spojení islámu se státní mocí. Sám zelený podklad zástavy je barvou Prorokovou, resp. barvou islámu. Významná rozhodnutí král skutečně konzultuje s náboženskými učenici (‘ulamá’); na základě jejich dobrozdání např. vyhlásil džihád fí sabíli ‘Iláhi (džihád na stezce Boží) proti Iráku v roce 1991. Pokrokový jordánský král zas opírá svoji prestiž kromě jiného i o hášimovský původ svého rodu. V dalších zemích se pravověrnost hlavy státu prokazuje mj. návštěvami mešity, konáním hadždže, sponzorováním zbožných nadací a projektů, konzultací závažných rozhodnutí s islámskými právníky či podložením politických kroků fatwou (nábožensko-právním dobrozdáním) a v neposlední řadě hraje důležitou roli i

islámská rétorika při veřejných projevech, v oficiálních dokumentech a v legislativních aktech.

Často nepřilíš lichotivý stav „demokracie“ v mnoh muslimských zemích je předmětem mnohých snah o reformu – ať už z pozic islámského fundamentalismu, který proti oportunistické „světské despotii“ nabízí jako univerzální všelék islám, tak z pozic modernistických a liberálních, inspirujících se západními demokraciemi. Dle některých průzkumů byla mezi občany muslimských zemí demokracie jako způsob uspořádání společnosti dokonce preferovanější než v „západních“ státech, kde je již pevně zakořeněna, nelze tedy jednoznačně hovořit o „vrozeném“ sklonu Arabů, potažmo muslimů, k autoritářské vládě tvrdé ruky. Na druhé straně lze očekávat, že rodící se demokracie severní, střední a východní Afriky i Blízkého a Dálného východu budou vždy silně ovlivněny islámskými hodnotami, resp. historickými tradicemi.²²

²² Průvodce islámským právem IV. [online]. Přestupky [cit. 10. únor 2012]. Dostupné na [www:http://prestupky.blogspot.com/2010/04/vi-ustavni-pravo.html](http://prestupky.blogspot.com/2010/04/vi-ustavni-pravo.html).

Závěr

Tato studie si klade za cíl zavést čtenáře k obecným znalostem o náboženství islámu a islámského práva trestního. Provádí čtenáře základy islámu společně s jeho pilíři a poukazuje na časnou literaturu, vývoj islámského práva a vývoj v jednotlivých muslimských zemích. Dále specificky odděluje sunnitskou větev od šíitské odnože a uvádí základní rozdíly mezi nimi. Poukazuje na nejvýznamnější přesvědčení muslimů, a nejdůležitější pilíře islámu, které se týkají každodenního života muslima, svědectví, že není boha kromě Alláha, a že Muhammad je posel Boží. Poté jsem v úvodu této práce uvedl stručný přehled zákonů islámského práva, stejně jako jeho vztah s jinými zákony.

Ve své druhé části si tato studie klade za cíl seznámit čtenáře se zdroji islámského práva, a to zejména, se základní jako je Korán, Sunna, Idžma a Qijás a dalšími sekundárními prameny. Tato studie také věnuje pozornost k tématu rozmanitosti rozdílů mezi islámskými školami a podává informace o zakladatelích těchto škol nebo myšlenkových směrů a nejdůležitější důvody rozdílů mezi nimi. V další části poukazuji na rozdíl mezi islámským právem trestním a kontinentálním typem právní kultury a nesoulad s mezinárodním právem.

Ve třetí části pojednávám o trestných činech a o základním rozdělení trestných činů to je známé jako studijní vymezení trestných činů a konvenční jazyk a ukazuje, na to, co je považováno za trestný čin v islámu, protože ukazuje podmínky, které musí být splněny, aby se jednalo o zločin. Dále pojednávám o obětech a pachatelích trestných činů. Tato studie pak shrnuje základní rozdělení práv k rozdělení na dvě části: v právo Boží a právo lidí nebo práva druhých.

V této souvislosti zmiňuje také to, že neexistuje žádný zločin bez zákona, a že neexistuje žádný trest bez zákona, dále je zaručen spravedlivý soud a možnost obnovení procesu a nárok na právní zastoupení. Tento výzkum potvrzuje, že jsem našel stejné podmínky v zákonech v ostatních zemích na světě v současnosti.

V další části nastiňuji funkci soudce, který je jmenován ministrem spravedlnosti nebo Ministerstvo spravedlnosti je orgánem, který ho odvolává,

nebo mu zabraňuje pokračovat v práci z nějakého důvodu. Pravomoci soudce šaría se nijak neliší od pravomocí soudců v soudním systému jiných zemí. Výše uvedené texty ukázaly, že ukládání trestů Haddou má být co nejvíce omezeno a že tělesný trest má poukázat na to, co představuje základ společnosti (kmene) a co nemá být narušováno protiprávním jednáním členů této společnosti.

Často se diskutuje o idžtiháde (tzv. nezávislá právní argumentace) a o znovuotevření jeho brány, která byla uzavřena ve 13. století z toho důvodu, že v průběhu 10. století se dospělo k závěru, že stávající školy jurisprudence již vyčerpaly všechny možné možnosti práva a že potřebné materiální prameny byly plně zformované. Na místo idžtihádu se začal aplikovat právní konformismus (taqlid). Otevření těchto bran by napomohlo i rozvoji nových myšlenek a nezávislé interpretace, která by vzhledem k podmínkám a prostředí 21. století mohla dospět k novým závěrům. Mnohé z myšlenek, které patří do závěru, byly uvedeny.

Na tomto místě lze v krátkosti zopakovat myšlenku, že tělesný trest má (měl) zvláštní funkci v islámské společnosti a tato společnost může rozhodnout, že zda vzhledem na změny ve společnosti je třeba přehodnotit i funkci a účel tělesných trestů. Pokud se tak nestane, je třeba pozorně zkoumat, jaká je praxe států, kde se mohou oficiálně ukládat tyto tresty. Mezinárodní společenství a zvláště západní státy nesmí při utváření svých závěrů dívat na problém jen svou optikou, ale pokusit se o náhled i optikou druhé strany a diskutovat o svém pohledu. Tento výzkum potvrzuje, že klenot islámské jurisprudence, nelze brát do soukromých rukou to znamená jakýkoliv zákaz provádět zkrácená soudní řízení.

Text práce jsem doplnil o několik obrázků, jako jsou: kopie Koránu, zmapování muslimského světa, kopie Velké mešity v Mekce, která je navštěvována muslimy z celého světa, aby provedli Hajj a v neposlední řadě obraz města Medína.

Cizojazyčné resumé

ىلإ عوضخلا نود قماع قفرعم يمالسإل نيدلأب ئراقلا فيرعت ىلإ قساردلا هذه فدهت نيملسملا و مالمسإل نع ماع روصت ذخال هي فكي ام يمالسإل نيدلأ لي صافت وأ قمعلا . ةينيدلأ مهتايح ةعيبط و

يف بتك ام لىأ أو نم عوضوملا اذهل هتسارد يف ربت عي هنأ صحبلا اذه نيبى و نايبلأ نم دحلا اذه ىلإ لصي ال اهل بق بتك ام نأ ثيح مالمسإل يف تابوقعلا عوضوم عبأ و ذلك لقله المصادر في هذا الموضوع باللة التشيكية ص قساردلا هذه دادعإ ىلع لمعلا لعج ام . ةيزيلغنال او ةيبرعلا ةغللاب رداصملا ىلع ساسألأ يف دامت عالنا كف

تادقت عم مهأو يمالسإل نيدلأ ةأشن نع فزجوم ةحمل اهتيدب يف قساردلا هذه يطعت ومية والممارسات يلا ةايحلأب لصتي امو مالمسإل ناكراً مهأ نيبت هنأ امك نيملسملا شهادة أن لا إله إلا الله و أن محمداً رسول الله ، إقامة الصلاة ، إيتاء :اليومة في حياة المسلم المتدين و هي . الزكاة ، صوم رمضان و حج البيت من استطاع إلى ذلك سبيلاً

رواحم مهأك قسملأ اهتايرورضو ةيمالمسإل ةعيرشلا دصاقم ىلإ قساردلا هذه قرطتت و ، لاملا و ضرعلا و لقعلا و ةايحلأ و نيدلأ ؛ يه سمخلا تايروضلا هذه و مالمسإل ميلاعت تقولا يفو سمخلا تايروضلا هذه ظفح ىلع مالمسإل صرح ىدم قساردلا هذه نيبت امك يف تابوقعلا نيبو سمخلا تايروضلا هذه نيب ققالع قساردلا هذه نيبت مسفن و ناسنإل نيد : يأ تايروضلا هذه ظفح مالمسإل يف تابوقعلا فادهأ نم نأ و مالمسإل . هلام و مضرع و ملقع و هتايح

متقالع و يمالسإل هقفلأ ةأشن نع قرصتخم ةحمل يه قساردلا هذه قمدقم يف هجج امم مئ . ىرخأل نينواوقلا عم متقالع لكل ذلك و نوناقلا عم

ةعيرشلا رداصم ىلع ئراقلا عالطأ ىلإ قساردلا هذه فدهت يئانثلا اهئزج يف و قساردلا زجوت امك ، ةصاخ قروصب يمالسإل هقفلأ رداصم و قماع قروصب ةيمالمسإل رداصملاف ؛ ةيوناث ىرخأو ةيساسألأ يمالسإل هقفلأ رداصم نيب قرفلا يف و عمجالاك ةيساسألأ رداصملا نم تقثبنا ةيونانثلا ىرخأو قنسلأو نأرقلا امه ةيساسألأ ىلإ قساردلا هذه تفتلت امك . رداصملا نم اهريغ و فرعلا و ناسحتسالأ و سايقلا ةيمالمسإل بهاذملا و أسرادملا نيب فال تخال و يمالسإل هقفلأ عونت عوضوم مهأ و بهاذملا و أسرادملا هذه يسسؤم نع تامولعم مهأ قساردلا هذه يطعت و قفلت تخملا طق انتشار كل مذهب على المناطق انم لكل ذلك قساردلا هذه نيبت و . انيب فال تخال باباسأ و تنص هذه الدراسة على أهم الشروط لمصدر الإجماع الذي يأتي بعد .الجوغرافية في العالم الإسلامي وجوب مجموعة من :القرآن و السنة و ذلك لأهميته و قوته كمصدر للفقهاء الإسلامي ، و هذه الشروط هي

أفلا يعتبر ذلك إجماعاً ، وجوب إجماعهم على رأي واحد فإن المجتهدين في آن واحد فإن كان مجتهداً واحد خالف أحدهم فلا يعتبر لك إجماعاً كذلك ، أن يتم الإجماع بإبداء الرأي كل المجتهدين فرادى دون أن يؤثر . أحدهم على الآخر فعند ذلك يعتبر الإجماع معتمداً يعتد به .

صطلاحياً و ذلك بالطريقة التي عرفها علماء الإسلام و تعرف هذه الدراسة بالجريمة تعريفاً لغوياً و ا فقهاؤه وتبين الدراسة كذلك كل ما يعتبر جريمة في الإسلام كما تبين الشروط التي لا بد أن تتوفر حتى يعتبر الفعل جريمة وحتى يعتبر مرتكبها مجنياً .

، ريغلا قح وأس انلا قح و مللا قح :ثم تلخص هذه الدراسة تقسيم الحقوق تقسيماً أساسياً على قسمين . كلذىل ع بترتي ام لك و تبوقعلاىل ع كلذرتأ ن يبتو

امك يلودلا نوناقلا عم يمالسإل مقفلا ضراعت وأ قفاوتل ةيمهأ ةسردلا هذه يطعتو عوضوم يف ثحبلأ عوض يفو . يمالسإل مقفلا دقنل صاخلا بابلأ يف قرطتت ام لك و تابوقعلاو أودحلا ةمقإ طورش لىل ع ةساردلا هذه صنت مالسإل يف تابوقعلا ةيمالسإل ةعيرشلا قوف اهق يبطت متي لىل ع رفوتت نأ بجي .

نجد في هذا البحث تقسيم الجرائم تقسيمات مختلفة و أنه قام ببيان ما هو الحد في الإسلام وما الفرق بين الحد أن يقلل منه ما أمكن و أن العقوبة الجسدية لا و القصاص و التعزير ؛ فبين أن الحد لا بد أن يكون محدوداً و كما بين هذا البحث أن كل ما له علاقة بالدفاع عن النفس لا يمكن أن يد أن ينبه على مصلحة المجتمع . يكون جريمة أو لا يمكن أن يقام الحد على من قتل دفاعاً عن نفسه مثلاً

وجوبها في حين آخر كما بين البحث مدع وأ امبوجو و ةدامشلا عوضومل ثحبلأ اذه قرطت و إضافة إلى ذلك . وجوب توفر الأدلة المباشرة لإثبات الجريمة و أن الأدلة غير مباشرة لا تؤخذ بعين الاعتبار . أن الشاهد لا بد أن يكون مسلماً بالغاً عاقلاً صادقاً في كلامه عدلاً في دينه

مالسإل دالب ريغ يف منع ليق امو يمالسإل مقفلا دقنل كذلك ةساردلا هذه قرطتتو يف تبوقعلا ةوسق نع ليق ام وأ اهحتف و داهتجال باب قالغإب قلعتي اميف ءاوس يف تبوقعلا نيب ةنراقم و طيسبتب ةيلكشإل هذه لىل ع ةباجإل لوانتف مالسإل قوقح ثحبلأ اذه نيب قايسلأ اذه يف و . مظنلا نم هريغ يف تبوقعلا و مالسإل و أنه لا توجد جريمة بلا قانون و أنه لا توجد العقوبة بلا قانون كما نبه على ضرورة إثبات الأدلة ينجملا ةلداغلا ةمكاحملا ينجملا نمؤت يتلا طورشلا نم امريغ لىل ينجملا ةنادا تثت ةي عطقلا . عافدلا هل ينستيل ىرخأ ةرم ةمكاحملا فانئتسا ةينكلم و

Seznam použité literatury

Česká literatura:

KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha : Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-613-1.

Cizojazyčná literatura:

ABDULKERÍM, Zeydán. *Usúlu ad-dawati*. Muessesa Ar-risála, 2. vydání. Bejrut, Libanon. 1993.

DŽAFAR, šejch Idrís. *Pilíře víry*. ISBN 80-903196-3-7

HAMMUDAH, Abdalati. *Základní články víry*. Zaostřeno na Islám (oběžník). 2011.

HASAN BIN AHMAD, Al-Hamádí. *Al-mutawal fi qadá al-hudúdi wa alqisási wa ad-dijjet*. Spojené Arabské Emiráty. 2009.

PETERS, Rudolph. *Crime and Punishment in Islamic Law*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 230 s

Svatý Korán

Internetové zdroje:

Wikipedie. Otevřená encyklopedie.

Přestupky. blogspot. com.

